SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

VOL. ... No. 35. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, FEBRUARY 24, 1988 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 24-го ЛЮТОГО 1988 Ч. 35. РІК XCV

ОРГАНІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛІСТІВ СПІЛЬНО ВШАНУЮТЬ ПАМ'ЯТЬ Є. КОНОВАЛЬЦЯ

Мюнхен, Західня Німеччина. — Продовжуючи традицію Фундації ім. Євгена Коновальця, яка плекала ідею вшанування і відзначення незабутнього полковника, співбудівничого української держави 1918-21 років, командира Осадного Корпусу Січових Стрільців у Києві, основника Української Військової Організації (УВО) й Організації Українських Націоналістів (ОУН), представники ОУН, ОУНр, ОУНз уважають необхідним, на базі співпраці українських громадських чинників, провести в цьому році врочисте відзначення 50-річчя геройської смерти цього великого сина України.

Виходячи з історичного ствердження, що постать полковника Є. Коновальця, його чини й ідеї є загальноукраїнського значення, Діловий комітет святкувань закликає до численної участи у врочистостях у Роттердамі, як і в усіх країнах поселення, Українські Церкви, всі українські організації, установи та все українське патріотичне громадянство.

Святкування у Роттердамі відбудеться у суботу, 21-го травня ц.р.

У програмі жалобних відзначень: Архиєрейська Служба Божа з участю Візантійського хору, святкова Академія, Панахида і врочистості над могилою полковника.

ЗБІРКА ПІДПИСІВ В НЮАРКУ

Нюарк, Н.Дж. — 86-ий Відділ СУА в Нюарку закликає громаду до численних підписів листів до конгресменів Ню Джерзі в справі резолюції ч. 429, яка протестує проти поневолення Українських Церков в Україні, як рівнож відмовляє Уряд ЗСА від участи в совєтських святкуваннях 1000-ліття Християнства в Москві. Підписи збираються в неділю, 28-го лютого ц.р. в залі під церквою св. Івана Хрестителя в Нюарку між год. 8-ою рано і 1-ою по полудні.

УКРАЇНСЬКИЙ ВОЯК-ДЕЗЕРТИР ЗАКЛИКАЄ ДО СПРОТИВУ

Ню Йорк. — Як уже інформовано, 19-річний український вояк Тарас Дереляний, перебуваючи в Афганістані у складі совєтського окупаційного корпусу, перейшов на сторону борців за свободу і звернувся до своїх друзів, з якими недавно воював проти волелюбного афганського народу, з листом-зверненням.

Т. Дереляний народився у Яворові біля Львова. В листопаді 1986 року його взяли до армії, а в липні минулого року, воюючи недалеко Кабулю, він втік у гори, де зустрів партизанську частину, здався в полон і воював разом з муджагедінами.

У листі-зверненні, який поширюється в Афганістані у вигляді летючок серед совєтських окупантів, український вояк називає війну проти афганського народу „безглуздою, ганебною" і закликає відмовлятися від цього божевілля. Крім Т. Дереляного лист підписали ще 10 колишніх совєтських вояків. Подаємо повний текст листа у перекладі з російської мови:

„ДО СОВЄТСЬКИХ ВОЯКІВ І СТАРШИН! Звернення колишніх совєтських вояків до окупаційних військ в Афганістані

Ми, колишні совєтські вояки, учасники війни в Афганістані, вийшли з неї, вважаючи цю війну несправедливою і загарбницькою з боку Совєтського Союзу.

Совєтські вояки і старшини! Відмовтеся від цієї безглуздої і ганебної війни, перестаньте воювати проти афганського народу і знищувати його. Пам'ятайте, що якщо ви не відмовитеся від цього, то ганьба ляже на вас чорною плямою. Нехай несуть відповідальність ті, хто післав вас на цю несправедливість. Пам'ятайте, що вдома чекають на вас батьки, рідні, друзі. Ви повинні повернутися до своїх матерів, жінок, дітей. Скільки невинних жертв — як з одної, так і з другої сторони — забрала ця війна! Скільки афганців залишилися без даху над головою, засобів до життя, своїх рідних і близьких! Вони змушені втікати зі своєї споконвічної землі в інші країни, щоб знайти там притулок і кусок хліба.

Скільки совєтських людей втратили синів, братів, чоловіків, друзів! Скільки дітей залишилися без батьків, а наречених без женихів! Хіба мати вас народила, щоб ви вбивали? За кого і за що ви проливаєте кров? Хіба ви не розумієте мети цієї війни? Совєтська політика — найжорстокіша. Уряд СССР хоче підкорити собі афганський народ, як це було зроблено з Польщею, Чехо-Словаччиною, Східньою Німеччиною, Кубою та іншими країнами. Він хоче перемоги соціялізму у всьому світі, а це значить — наживатися за рахунок поневолених країн при підтримці комуністів цих країн. Яка користь від цього простим совєтським людям?

Подумайте, хіба народи СССР не експлуатуються, хіба совєтські люди не зазнають насилля і репресій, хіба народи СССР, всі без винятку, не втратили свою культуру, свою релігію, звичаї, національну незалежність? Чому в армії така ворожнеча між військовослужбовцями? Як багато людей змушені залишати землю своїх предків в пошуках кращого життя.

В СССР заборонені національні релігійні звичаї, свята. Є лише совєтські — 1-ше травня, 9-те травня, день революції і т.д. Одне з найвеличніших свят, яке лишилося з колишніх часів — Новий рік. Подумайте, яким чудовим було б ваше життя, якби ви зберегли старинні звичаї свого народу, своїх предків.

Згадайте сталінську політику — насильне, масове виселення людей. Досі вірмени, чечени, кримські татари, українці, прибалти, народи Азії та інші не можуть повернутися на свою

(Закінчення на ст. 8-ій)

Сенсаційне відкриття А. Громика викликало зацікавлення в світі

Москва. — Голова Президії Верховної Ради СССР Андрей А. Громико виступив в неділю, 21-го лютого ц.р., **із сенсаційним відкриттям, що нібито колишній китайський диктатор Мао Зедонг, пропонував Совєтському Союзові заманити до Китайської Народної Республіки більші американські військові частини і знищити їх совєтською атомовою зброєю.**

Як відомо, А. Громико був міністром закордонних справ СССР від 1957 до 1985 року, тобто до приходу до влади Міхаїла Горбачова, який позбавив його цього престижевого посту, наименувавши людину з великим політичним досвідом у закордонній політиці на церемоніяльне становище, що його займає в СССР „президент".

А. Громико пише у своїх спогадах, що в 1958 році він особисто, порозумівшись з іншими керівниками Совєтського Союзу, відкинув пропозицію Мао Зедонга під час його засекреченої поїздки до Пекіну.

Спогади А. Громика мають появитися незабаром в СССР, але бюро газети „Ню Йорк Таймс" в Москві отримало копію спогадів наперед з певними передумовами, треба думати для того, щоб викликати зацікавлення у вільному світі публікацією цих книжок, які напевно, як кажуть політичні спостерігачі, знайдуть свого читача з огляду на пост, який займав А. Громико так довго у совєтській керівній ієрархії.

У спогадах А. Громико згадує багато совєтських і закордонних лідерів, декому з них дає свою характеристику, але майже не згадує, або радше згадує тільки побіжно про Нікіту Хрущова і Леоніда Брежнєва, обидвох генеральних секретарів ЦК КПСС, під керівництвом яких він служив на високому пості міністра закордонних справ, але які не є тепер у великій ласці компартії.

Дискусія з Мао мала менш-більш той самий характер, який й сьогодні тут і там порушують китайські політики, що, мовляв, Китай може перетривати атомову війну, навіть якби мав втратити 300 чи більше мільйонів осіб. Громико пише, що він відбув засекречену поїздку до Пекіну, після перебування там раніше Н. Хрущова. Візита відбулася під час того, як напруга між СССР і КНР систематично зростала і обіцяла перетворитися на зудар двох комуністичних надпотуг. Китай шукав шляхів, як дійти до своєї власної атомової бомби, уряд СССР обіцяв, але не спішився, передавати в руки китайців атомові секрети і розпочати будову атомових реакторів на китайській території, але вміж часі відносини між Москвою і Пекіном погіршились. Совєтські керівники назвали Мао „небезпечним партнером", а китайці совєтів „ренегатами" і „зрадниками ленінської політики". Вкінці Китай здобувся на свою власну слабеньку атомову бомбу, яку він випробував в 1964 році, але до сподіваного конфлікту між ЗСА і Китаєм за острови Кемой і Матсу не дійшло, а відносини „між нашими країнами значно погіршились", — пише А. Громико.

Його спогади, як пише „Ню Йорк Таймс" охоплюють понад три декади його політичної діяльности і зустрічів з дев'ятьма американськими президентами, яким він присвятив окреме місце, характеризуючи кожного з них на підставі їхньої політики. Йосифа Сталіна він називає „трагічною і суперечливою" постаттю, диктатором, „який створив тиранію в СССР", але добрим дипломатом і відважним воїном.

Немає сумніву, кажуть спостерігачі, що спогади А. Громика будуть цікавою, а також корисною появою на книжковому ринку.

ЗСА І СССР ПОГОДИЛИСЬ НА ЗМЕНШЕННЯ СТРАТЕГІЧНОЇ ЗБРОЇ

Москва. — У висліді понад 20-годинних розмов державного секретаря ЗСА Джорджа Шулца і його численних дорадників з міністром закордонних справ СССР Едуардом А. Шеварднадзе, Совєтський Союз і З'єднані Стейти Америки у принципі погодилися на редукцію стратегічної нуклеарної зброї. Обидві сторони опублікували оптимістичні заяви в цій й інших важливих справах натякаючи, що договір про зменшення нуклеарних стратегічних ракет, може навіть аж на 50 відсотків, правдоподібно буде готовий до підписання на початку червня цього року, коли до Совєтського Союзу приїде з офіційною візитою президент ЗСА Роналд Реґен, для відбуття четвертої зустрічі на вершинах між ним і генеральним секретарем ЦК КПСС Міхаїлом Горбачовим.

В окремих зустрічах з кореспондентами Дж. Шулц і Е. Шеварднадзе підкреслювали важливість минулих переговорів і заявляли, що, не зважаючи на деякі різниці в поглядах на справу редукції стратегічної зброї, СССР і ЗСА у принципі погодились розпочати інтенсивні переговори в цій справі в Женеві, Вашінгтоні і Москві.

Після закінчення формальних переговорів, М. Горбачов вітав Дж. Шулца в Кремлі, поздоровив його з успішними розмовами і домовленістю та в короткій з ним розмові порушив три основні так звані регіональні проблеми, а саме: виведення совєтських військ з Афганістану, започаткування розмов про закінчення довгої війни між Іраном і Іраком і права людини. В останню тему входили також справи полегшення еміґрації для тих осіб, які мають рідних за кордоном і які хочуть покинути СССР.

Після закінчення розмов у Москві і відбуття там пресової конференції, Дж. Шулц, у поворотній дорозі до ЗСА, зупинився ще у Брюсселі, головній кватирі НАТО, де він поінформує про свої розмови европейських альянтів.

Перед від'їздом з Москви державний секретар ЗСА зустрівся ще на обіді з групою провідних інтелектуалістів, серед яких були: Міхаїл Шатров, письменник - драматург, Владімір Солоухін, письменник, Елем Клімов, голова совєтської профспілки кінематографів та інші.

На думку політичних спостерігачів і деяких дорадників Шулца, які супроводжали його до Москви і партиципували у розмовах, проблему стратегічної оборонної ініціятиви президента Р. Реґена, неатомових космічних апаратів, не вдалося розв'язати і ця проблема є і буде одною з найтяжчих у переговорах, які відбулися і які відбуватимуться в майбутньому.

Відбулося міжетнічне відзначення Тисячоліття в Канаді

Оттава. — У неділю, 14-го лютого ц.р., тут відбулося зібрання Канадської федерації громадянства під головуванням колишнього президента федерації, відомого приятеля українців, Карла Доджака, і з присутністю членів Управи Ріда Брука, д-р М. Зольного, Ю. Бонавії, проф. А. Кулукіяна, І. Клірі, М. МекДоналд, І. Вінклер та інших членів цієї престижевої багатоетнічної організації Канади, що діє під патронатом прем'єр-міністра Браєна Малруні й міністра багатокультурности Дейвида Кромбі.

В зібранні взяв участь почесний член Федерації, єдиний українець між присутніми, проф. Ярослав Рудницький з Монтреалю. Запрошений до слова він подав інформації про свою недавню участь у Конгресі „Схід-Захід" у Гавайському університеті, де інавґуровано наукове відзначування 1000-річчя українського християнства, та обговорив докладніше офіційне канадське започаткування цього ювілею в парляменті Канади 22-го січня 1988 року. Пропонуючи відзначити це 1000-річчя й на цьому зібранні федерації, він здепонував для протоколу офіційну програму проклямацію заступника прем'єр-міністра Канади Дана Мазанковського в справі Тисячоліття Християнства в Україні, що присутні прийняли одноголосно.

Дякуючи проф. Рудницькому за його виступ у цій справі та цінні інформації, голова закрив зібрання.

Молода мисткиня здобула нагороду в Швайцарії

Лада Аріяна Нижанковська, молода українська малярка народжена в Женеві, донька малярки Зої Лісовської і музика Олега Нижанковського, здобула 18-го січня ц.р., велику нагороду 10-го Сальону молодих мистців французької Швайцарії своїми трьома олійними картинами „Дахи Нийону", „Гори", і „Квіти".

Л. Нижанковська закінчила тому два роки Академію мистецтва в Женеві дипломом з малярства і дескриптивної геометрії. Брала участь в колективних виставках, де рівнож двічі здобула нагороди, і мала свою першу самостійну виставку в листопаді 1987 року, яка відбулася з великим успіхом і добрими критиками.

Мистецька активність Л. Нижанківської розвивається в різних ділянках: ілюстрація, афіші і навчання малярства і рисунку, а також кінематографії в середніх школах.

У Мюнхені помер д-р Б. Кордюк

Мюнхен, Західня Німеччина. (УГВР). — У понеділок, 22-го лютого 1988 року, тут помер на 81-му році життя сл. п. проф. д-р Богдан Кордюк, провідний політичний діяч і публіцист, колишній член Української Військової Організації (УВО), провідник Крайової Екзекутиви Організації Українських Націоналістів (ОУН) на західніх землях України в 1932-33 роках, колишній голова Політичної Ради ОУНз і член Закордонного Представництва УГВР, редактор журналу „Український Самостійник", політичний в'язень польських і німецьких тюрем й концентраційних таборів, патріот і відданий син українського народу.

У 1930 році Б. Кордюк здобув ступень доктора на геологічному факультеті німецького університету в Берліні і працював асистентом при катедрі геології. Після війни був професором Української Технічно-Господарського Інституту та Українського Вільного Університету в Мюнхені.

Сл. п. Б. Кордюк народився 17-го січня 1908 року у Львові. Після виходу з концтабору і закінчення Другої світової війни жив з дружиною і двома дітьми у Мюнхені. Був автором багатьох публіцистичних статей про проблеми Близького Сходу, жидівсько-українських відносин та потреб консолідації українських політичних партій в одному центрі для ведення ефективної зовнішньо-політичної роботи в користь поневоленої Москвою України.

ІМПРЕЗА В ТРЕНТОНІ

Трентон, Н. Дж. (О. Фараонів). — Тут у суботу, 27-го лютого ц.р., о год. 7-ій вечора в залі Українського Культурного Центру, при 477 Джеремая авеню відбудеться коктейль-бенефіс у зв'язку з конференцією присвяченою Великому голодові у Райдер коледжі, на яку громадський комітет Трентону зобов'язався придбати 10,000 дол. Вступ-пожертва 20 дол. від особи. Спонзором програми є 19-ий Відділ СУА.

Розпочато працю над наступними томами АЕУ

Філядельфія (О. Біланюк) — В суботу, 16-го січня ц.р., відбулися у Свартмор біля Філядельфії перші регіональні наради тематичних редакторів томів 3, 4 і 5 англомовної Енциклопедії України (АЕУ).

Проєкт АЕУ є, як відомо, почином сл. п. проф. Володимира Кубійовича. Спонзорами проєкту є Наукове Товариство ім. Шевченка (НТШ, Сарсель, Франція), Канадський Інститут Українських Студій (КІУС), та Канадська Фундація Українських Студій (КФУС). Перший том цієї енциклопедії (Encyclopedia of Ukraine, University of Toronto Press) появився 1984 року, а другий в січні 1988 року. Томи 3, 4 і 5, усі три разом, плянується видати поширеним **зусиллям і приспішеним** темпом праці, у 1992 році. Саме у зв'язку із цією новою настановою відбулася на східньому побережжі ЗСА перша зустріч тематичних редакторів. Запляновано ще дальші три такі регіональні засідання (Торонто, Париж, Едмонтон).

У нарадах 16-го січня брали участь: Данило Струк (керуючий редактор) Олекса Біланюк (член головної редколегії), Осип

Зустріч редакторів англомовної Енциклопедії України; сидять (зліва): В. Петришин, В. Ленцик, Д. Струк, Л. Онишкевич; стоять (зліва): О. Біланюк, І. Коропецький, С. Трофименко, І. Масник та О. Зінкевич.

(Закінчення на стор. 6)

В АМЕРИЦІ

У МІСЦЕВОСТІ БАТОН РУЖ, Луїзіяна, пастор Джимі Своґґерт, який минулого року осудив телевізійного проповідника Джима Бейкера, називаючи його „пістряком на Христовому тілі", признався до своїх власних прогрішень та благав прощення. Промовляючи перед восьми тисячною публікою своїх вірних у Центрі світової віри, Дж. Своґґерт заявив, що його проповідна церква буде продовжувати свою працю, але без нього як проповідника деякий час. Кажуть, що Своґґертові зробили знімку як він входить до мотелю з проституткою.

ПРО ТЕ, ЩО ВЕРХОВНИЙ СУД до цих пір був інсталяцією оповитою в засекреченість кожний знав, одначе не кожний здавав собі з того справу, що якраз через це мало хто розуміє завдання Верховного суду. Але це починає мінятися, коли судді допускають до себе журналістів виступають з промовами на контроверсійні теми, а також дають деякий вгляд у внутрішню дію суду. Турбуючись тим, що Верховний суд є „найменшою" зрозумілою частиною уряду, головний суддя Вілліям Ренквист видав книжку п. н. „Верховний суд — як то було, як є". Починають тут і там виникати питання куди заведе ця нова відкрита щирість? Чи більше ознайомлення збереже повагу чи витворить скептицизм?

ВСІ КАНДИДАТИ НА президентську номінацію у своїх передвиборчих обіцянках багато говорять про їхні пляни у справах міжнародної торгівлі, податків безробіття, громадської допомоги та соціяльного забезпечення, одначе ні один з них не опирається на порадах професійних економістів. Голова комісії економічних дорадників колишнього президента Ричарда Ніксона Герберт Стайн зробив це завваження у Вашінгтоні. Інші економісти твердять, що кандидати хочуть себе відмежувати від професійних економістів мабуть тому, що останніми часами їхні предсказання майже у всіх випадках не сповнилися.

У ВАШІНГТОНІ ОФІЦІЙНІ чинники Державного департаменту заявили, що у своєму прелімінарному звіті про розслідження справи перевозу та продажу наркотиків в Америці вони дійшли до заключення, що Панама і Мехіко є тими країнами, які не роблять достатніх зусиль, щоб спинити торгівлю наркотиками. Закон, одобрений в 1986 році, дає право Президентові ЗСА припинити всяку економічну та військову допомогу, але речники покищо того не рекомендують.

ПОМИМО ТОГО, ЩО напруження між Заходом і Сходом дещо зменшилось у наслідок успішних переговорів, то це ніяк не переконує ескімосів-членів Крайової служби Аляски, які мають за своїх дуже близьких сусідів громадян СССР. Сержант першого розвідного батальйону Майк Апатікі вияснює це тим, що Аляска становить в дійсності першу оборонну лінію проти СССР і якраз на його батальйон припадає це завдання, а з дотеперішнього досвіду члени знають, що Москві довіряти не можна.

У СВІТІ

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР ІНДІЙСЬКОГО уряду Раджів Ганді наказав поставити в гостре поготівля деякі частини армії і поліцію у зв'язку з новими антиурядовими акціями сікхів у провінції Пунджаб. Досі сікхи замордували 12 осіб і погрозили, що їхня „армія справедливости" діятиме також у столиці Ню Делі проти урядових осіб, а у випадку потреби, також проти самого Р. Ганді. Від половини минулого тижня у Пунджабі загинуло 32 особи, а 60 були поранені.

У ЗВ'ЯЗКУ З ПЕРЕГОВОРАМИ, які веде на вищому рівні державний секретар ЗСА Джордж Шулц із совєтськими представниками компартії і уряду, і можливістю включення у ці переговори проблем Близького Сходу, Єгипет, Йорданія й інші арабські країни застосували тиск на Палестинську Визвольну Організацію, щоб вона не вмішувалася до існуючого конфлікту в Ізраїлі, зокрема на окупованих землях, смузі Гази і на західньому березі ріки Йордан. Як відомо, головне командування ПВО опублікувало минулого тижня комунікат в багатьох арабських газетах, що військові частини цієї організації активно виступлять проти Ізраїля внутрі країни й ізраїльських інтересів за кордоном, якщо ізраїльські війська будуть продовжувати вбивати палестинців. Про справи конфлікту на Близькому Сході Шулц розмовляв з міністром закордонних справ СССР Едуардом А. Шеварднадзе та іншими совєтськими представниками і, на диво, вони виявили деяку однозгідність з американським пляном замирення.

В ЕТІОПІЇ, ЗОКРЕМА у провінції Тіґре, у якій діють від кількох років антикомуністичні повстанці, пропали без вістей шість працівників допомогових організацій, громадяни Ірляндії, Бельгії і Голляндії. Речник організації „Лікарі без кордонів" заявив, що він майже певний, що згадані шість працівників попали в руки партизанів Фронту для визволення Тіґре і він не боїться за їхню долю. Досі майже не було випадку, щоб згадані партизанські відділи нищили закордонних місіонерів чи працівників допомогових організацій й Червоного Хреста.

ЕСПАНСЬКИЙ УРЯД ПРЕМ'ЄР-МІНІСТРА Філіпе Гонзалеза погодився на відбуття офіційних розмов з представниками радикальної групи басків, які ведуть змагання за автономію провінції басків і з цією метою ведуть дуже часто жорстоку боротьбу з еспанськими поліційними і військовими відділами. Уряд у Мадриді прийняв також пропозицію організації басків ЕТА розпочати від понеділка, 22-го лютого цього року, збройне перемир'я. Політичні спостерігачі думають, що 20-річна боротьба басків з еспанцями, у якій загинуло по обидвох сторонах чимало осіб, може скоро закінчитися. Оптимістичні заяви в цій справі склали обидві сторони — представники уряду і організації ЕТА. Спочатку баски вели боротьбу проти диктатури Франка, але після його смерти в 1975 р. і встановлення в Еспанії конституційної монархії, вони боротьби не припинили і поставили нову вимогу до центрального уряду в Мадриді надати баскам повну автономію з власною адміністрацією.

ФРАНЦУЗЬКИЙ РИБОЛОВНИЙ човен, наїхавши на міну в Англійському каналі, загорівся, вибухнув і почав потопати. Було врятовано чотири моряки, два з них поранені. Моряки були врятовані з іншого катера. Британські військові і поліційні чинники перевіряють тепер хто міг підкласти міну на яку наїхав французький човен 30 миль на північ від Нормандії і що робив там риболовний човен. Покищо поліція і прибережна служба ще дуже мало знають.

БРАЗИЛІЙСЬКА ЛЕТУНСЬКА компанія і федеральні урядові чинники перевіряють, як могли пропасти з літака два багажі з готівкою — вісім мільйонів долярів, які літак перевозив з нюйоркського резервного банку до Буенос Айрес в Арґентині. Загально підозрівають, що шайка злодіїв, яка мусіла знати про коштовний багаж на бразилійському літаку, може навіть від працівників обидвох банків, вкрала їх на міжнародному бразилійському летовищі в Ріо де Жанейро.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Subscription 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00
UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda"

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Пересторога на часі

Генерал Едвард Равні, дорадник президента Роналда Реґена у справах контролі зброєння, виступаючи у Бостоні, Масс., на з'їзді делеґатів Асоціяції сприяння розвитку науки і технології, перестерігав фактично Уряд З'єднаних Стейтів Америки перед небезпечним політичним і мілітарним противником, яким усе ще для Америки залишається Совєтський Союз, — нуклеарна потуга світу.

Для прикладу Е. Равні покликався на переговори в Женеві, перед підписанням договору про зменшення і виведення ракет близького і середнього засягу з атомовими головками з Европи й Азії, як також тепер.

Як відомо, теперішні переговори мають за завдання добитись редукції стратегічної нуклеарної зброї, аж до 50 відсотків, хоч ця совєтська пропозиція, якою захопились навіть деякі західні ліберали, криє в собі велику небезпеку для країн вільного світу. Свого часу навіть сам президент Р. Реґен, який вибирається при кінці травня чи на початку червня до Совєтського Союзу, натякав на можливість підписання в Москві другого договору про зменшення нуклеарної зброї, бажаючи, мабуть, увійти до історії, як Президент миру і поступової ліквідації небезпечної для людства атомової зброї, яка, при нерозумному потягненні може знищити світ.

Кореспондент ґазети „Ню Йорк Таймс" Малколм Бравн пише, що виступ ген. Е. Равні мав би віддзеркалювати протилежний бік медалі, тобто його завданням було спростувати те, що у неправдивому насвітленні сказали делеґатам згаданої асоціяції совєтські вчені. Згідно з опінією Бравна, виступ Равні зробив на 5,500 делеґатів помітне враження, бо вони були певні, що говорить людина, яка знає своє діло.

Під час з'їзду відбулись кілька симпозіюмів на тему роззброєння. Треба підкреслити, що багато виступаючих на цих панелях були проти стратегічної оборонної ініціятиви Р. Реґена, хоч ця неатомова зброя є єдиним забезпеченням вільного світу перед совєтськими „несподіванками". Деякі вчені звертали увагу, що Совєтський Союз був і залишиться імперіялістичною державою, керованою відносно маленькою групкою людей, членів тільки одної Комуністичної партії, провід у якій часто міняється, в залежності від внутрішньої боротьби між ними. Якщо вільний світ не візьме цієї обставини до уваги, то він може опинитись одного дня у страшному мариві нуклеарної війни.

„Ми не повинні забувати, — заявив Е. Равні, — що за усмішками косметичної 'гласности', СССР залишається й далі небезпечним і жорстоким противником вільного світу".

До цієї небезпеки причинились у великій мірі деякі країни світу, наприклад японська компанія „Тошіба", яка забезпечила СССР відповідною технологією, що заступила крадені на Заході патенти і компюторське випосаження. Що так воно є, а не інакше, було видно з доповіді двох совєтських вчених д-ра Константина Фролова, який говорив про запрограмовані стратегічні ракети на підводних човнах керованих атомовою енерґією і заступника директора Інституту ЗСА і Канади АН СССР д-ра Андрея Кокошіна, завданням якого було заперечити закидам ЗСА про незаконну купівлю технології, застосованої для військових цілей.

Виступ ген. Е. Равні був, на думку багатьох спостерігачів, потрібний і він вніс багато світла в існуючу темряву у якій все ще блукає чимало вчених ЗСА й інших країн світу.

Дописи з життя громад, установ, організацій, інституцій чи осіб, включно з посмертними згадками-некрологами, мають бути не довші за три сторінки машинопису, писані через два інтервали на друкарській машинці і лише на одному боці листка паперу. Якщо допис писаний рукою, слід також дотримуватися великих відступів поміж рядками і писати розбірливо (дехто розуміє цю вимогу як писання великими літерами, насправді літери мають бути малі, але великі проміжки поміж рядками, щоб було де поправити речення, якщо зайде потреба). Дописи слід надсилати до редакції до десяти днів після описаної події. Редакція застерігає за собою право скорочувати дописи і правити мову. Просимо дописувачів подавати повні імена і прізвища у своїх матеріялах, не скорочуючи їх. У випадку англійських назв чи прізвищ слід подати їх і по-англійському і по-українському. — *Редакція.*

Остап Губчак

ГЕОПОЛІТИЧНИЙ НАСТУП МОСКВИ НА УКРАЇНУ

У „Свободі" була стаття, у якій перелічено скільки українських шкіл є в більших містах України і читачеві може впало в око, що ті україномовні школи є тільки в середніх і західних областях України, а в Донбасі, в промислових округах, на Криму і в приморських округах їх зовсім нема. Це трагедія і велика загроза для українського народу, але ми несвідомі, що за цією загрозою криється ще одна більша небезпека. Щоб це зрозуміти, пригадаємо таку подію з польської історії. Коли сусідні держави обкроїли Польщу і залишили їй тільки центральні землі, тоді полякі на знак протесту ставили у вікнах свічку і такий напис: „Без Ґданська і без Велічки Польща не варта навіть одної свічки". Це означало, що без доступу до моря і без промислової округи Польща не має шанси на самостійне існування. Що й остаточно сталося, бо це т. зв. польське конґресове королівство під протекторатом Москви невдовзі перемінилося на т. зв. „привіслянський край" (край над Вислою), а сама назва „Польща" була викреслена.

І власне для нас існує така сама загроза від Москви. Вона пляново провадить геополітичний наступ на Україну: русифікує, особливо гостро промислові округи і приморські області, щоб так відмежувати Україну від доступу до моря і від промислових центрів і обмежити Україну тільки до Київщини, Поділля, Галичини і Волині і так створити малу Україну, яка оточена довкола московськими і змосковщеним елементом, була б цілком залежна від Москви і як, майже цілком хліборобська країна, служила б Москві доставою живности. Ясно, що в такій ситуації всяка мрія про якусь незалежність стала б цілком безнадійною і Україна невдовзі перемінилася б в якусь Малоросію...

Мимохідь можна пригати, що передвоєнна Польща стосувала подібну політику супроти українців. Вона сильно полонізувала галицьке Поділля і так же польонізувала наших т. зв. латинників, а то з ціллю, щоби відгородити решту Галичини від Східньої України. Але як то кажуть: „чоловік стріляє, але Бог кулі носить". Поляки мусіли виїхати з Галичини, а Тернопільська область є тепер щодо складу населення найбільш українською областю зі всіх областей України.

Ми знаємо з історії, що княжа держава впала головно через це, що кочевики, особливо татари, відгородили її від доступу до моря і викровили її безнастанними нападами і забиранням людей в неволю. Це саме було і за козацьких часів. Сама Україна була заслаба, щоб відбити степи і доступ до моря і лиш, коли провід на Сході Европи перейняла Москва, тоді спільними силами вдалося здобути Крим і дійти до берегів Чорного моря. У відродженій Українській Державі геройський полковник Петро Болбочан зі своїм корпусом Запорожців бравурним наступом через Перекоп здобув для України Крим і тим повторив чин князя Володимира Великого, що здобув Херсон від Греків. Але Центральна Рада не зуміла відстояти цей здобуток від німецьких окупантів і щойно гетьман Павло Скоропадський погрозою економічної бльокади змусив Крим прилучитися до України на правах автономії. А Чорноморська фльота на вістку про проголошення Гетьманства підняла синьо-жовті прапори. Так нарешті по цілих віках боротьби Україна дістала доступ до моря, на жаль, на короткий час. Український республіканський уряд зробив велику помилку, коли похід об'єднаних армій для престижевих цілей скерував передусім на здобуття Києва, хоч українські військовики радили практичну розв'язку: похід на Одесу, щоб мати вікно у вільний світ. Ця помилка гірко пімстилася „чотирокутником смерти".

Закінчимо статтю таким твердженням, що нам час зрозуміти, яка велика небезпека зависла над Україною і час задуматись над дійсно великим і важливим.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

НЕТОЧНЕ РЕПОРТУВАННЯ

У „Свободі" ч. 31 з дня 18-го лютого ц.р. був поміщений допис авторства Дмитра Воха про відзначування 70-ої річниці незалежности України в Джерзі Ситі, в тому і проклямацію посадника міста Джерзі Ситі з цієї нагоди. В цьому дописі автор вичислив організації, представники яких взяли участь у церемоніях у Міській управі. Він подав докладно таке:

„Велично відбулося підписання проклямації місцевим посадником міста та вивішення українського синьо-жовтого прапора поруч американського. Чисельну делеґацію молоді очолили парох української католицької церкви св. апп. Петра і Павла отець Роман Мірчук, суддя Роберт Челяк та Степан Смотрич, як рівнож представники Українського Народного Дому, ООЧСУ, Пласту, СУМ, Товариства „Самопоміч", СУА, ООЛ, Федеральної Кредитової Кооперативи „Самопоміч" та членів Управи УККА".

Під час церемоній проклямації посадника міста та вивішення українського прапора на будівлі Міської управи були присутніми ось такі представники Українського Народного Союзу: д-р Іван Флис, Володимир Сохан, Олександер Благітка, Володимир Білик, Микола Шеремета, Петро Палка, Богданна Товпаш, Тарас Полегенький, Павло Фуга, Ірина Худьо, Марія Завійська та Анна Малинівська.

В групі українців в залі та на бальконі Міської управи, яка складалася із понад 60-ти осіб, було ще більше союзовців, але вони, як і деякі вичислені вгорі, могли бути також репрезентантами інших місцевих установ, чи організацій. Тому цей список може неповний. Але дописувач Д. Вох в жадному випадку не міг мати сумніву, що там в міській будівлі були репрезентанти Українського Народного Союзу.

Володимир Сохан

Джерзі Ситі, Н.Дж.

Юрій Р. Рибак

ОЛІМПІЙСЬКІ ІГРИЩА — ЇХНЯ ІДЕЯ ТА КОМЕРЦІЯ

Здається, старинні греки і не мріяли про це, що їх традиційні Ігрища пошируться поза їхню батьківщину, та що колись вони своєю ідеєю обхоплять цілу земну кулю. У Ігрищах наступила перерва аж до хвилини, коли їх відновлено в Атенах у 1896 році, а опісля в 1908 році в Лондоні відбулися Зимові Олімпійські Ігрища, які ані старинним грекам, ані нікому іншому досі не снились. І коли застановитись над досі відбутими Олімпійськими Ігрищами, то в них замітна динаміка розвою. Додано багато нових ділянок спорту, а до ідеї, досі виключно чистого спорту, внесено політичне забарвлення і комерційний елемент. Зросла теж національна гордість змагунів. Так що у висліді Олімпійські Ігрища вийшли далеко поза рамки оригінальної ідеї давніх старинних олімпійців, і стали начебто дзеркалом світовідчування людини у модерному складному світі.

Попри ідею розміри світової Олімпіяди для зреалізування вимагають теж великих фінансових ресурсів, що мусять знайти своє джерело. Справа проста, коли держава організує чи перебирає відповідальність, однак коли цього не вистачає, або коли вважають, що це приватна справа, тоді організаторам залишається одне, а саме примінити вибрані методи і способи, які вживають приватні підприємства для фінансування своїх проєктів. Одним із способів фінансування Ігрищ — це знайти спонзора на продукт і продати йому виключне право на користування олімпійським іменем. Спонзори це роблять, бо вважають це засобом зацікавлення своїм товаром покупців. Але оплати є надзвичайно високі, а до цього прилучується заковика, бо виключне право на даний продукт дістає тільки один спонзор... Тому залишені фірми взялись на спосіб: вони роблять „засідку" на офіційних спонзорів, єднаючись посередньо з Ігрищами. Вони купують реклямовий час на телевізії, у радіо під час передавання Ігрищ, або теж спонзорують групи чи поодиноких змагунів і це все за частину тільки цього, що коштувало б офіційне спонзорство. Цей спосіб звуть „засідкою на ринку" („ambush marketing"). Воно, однак, створює певне замішання і поважно підкопує Олімпійський комітет, тобто спроможності, щоб його міг фінансувати приватний сектор.

Не всі конкуренції на Ігрищах мають цю саму комерційну вартість, головно коли взяти до уваги ЗСА. І не всі змагуни можуть стати мільйонерами, завдяки контрактам і реклямним аґенціям. Як приклад, візьмім фігурну їзду жінок на льоду. Золотомедалістка легко може зібрати з реклями один мільйон долярів. Срібні чи бронзові медалі приносять куди менший дохід. А вже на учасників без медалі ніхто й не дивиться. Усе ж таки сама участь в Ігрищах дає змагунові можливість вштаткуватися на кращій фізкультурній праці. А тому, що ці, що розповсюджують реклями — в телевізії, радіо чи пресі ще не знають, хто буде першуном стараються заздалегідь анґажувати кандидатів і, — як кажуть, — поодинокі члени американської олімпійської дружини руханки вже тепер договорюються.

Отже виглядає, що змагуни на Олімпіяді хоча стараються задоволити себе почуттям здобутого спортового осягу і публічної популярности серед земляків, то таки багато з них вважає свої зусилля як засіб до осягнення кар'єри та гроша... Трагедія тільки в тому, що тут говориться про вибранців, а не про тисячі молодих спортовців, які посвятили свій час і гроші, не доп'явши цілі... І ще одне. Комерційна вартість олімпійської медалі залежить від популярности роду спорту і особовости самого чемпіона. Часто буває і так, що він не може себе „продати", бо його „акторські здібності" не можуть ґарантувати успіху реклями.

* * *

У 1988 році буде унікальна спортова імпреза у Філядельфії, Па., а саме: „Українська Олімпіяда та Здвиг Молоді". Цій імпрезі надано історичний характер, бо відбувається вона в рамках 1000-ліття Хрищення України та 50-ліття (точніше 52-ліття) Першої Українсько-Американської Олімпіяди.

Уже із першого загального порівняння не тяжко завважити подібності та розбіжності зі Світовою Олімпіядою. Українці — як організатори — влаштовують це вбільшості на посілості „Тризуба". Проблема фінансів обмежується тільки до покриття найконечніших видатків. Немає тут телевізійних чи пресових оплат і ніхто, мабуть, не зацікавлений „купувати" першунів для реклямового використання. Українська Олімпіяда — це радше відновлення і продовження ідеї українського некомерційного спорту і втримання молоді при дійсних олімпійських ідеях, де змагання за першенство — буде духовим почуттям ув осягненні якнайкращих вислідів... Безперечно будуть чемпіони поодиноких спортових конкуренцій, але що важливіше масовий здвиг віддзеркалить здоров'я нашої молоді у діяспорі... Організатори розраховують на сотні змагунів, на ще більше учасників і тисячі присутніх, головно з Канади та ЗСА.

У зв'язку з Першою Українсько-Американською Олімпіядою у 1936 році у Філядельфії пригадався епізод із відзнаками, які передавав дентист д-р Павло Дубас... Настала хвилина мовчанки... Він спокійно підняв голову, очі роз'яснились, а його голос пройняла гордість:

— Пригадую собі — він промовив, — коли я змагався у бігу на 880 ярдів і здобув цю медалю...

І ця самісенька медаля д-ра Дубаса зберігається у моїй збірці, як достовірний свідок пов'язання спорту з нашою традицією.

ЩЕ ПРО МУЗЕЇ

Читаючи „Свободу" про стан наших музеїв в Америці, на підставі статті С. Куропася з 9-го грудня 1987 року, а відтак листа д-ра Б. Цимбалістого з 20-го січня, 1988 року п.н. „Чи Український Музей в Ню Йорку є лише місцевою установою?", можна ствердити, що ми маємо тільки один, гідний уваги, український музей, а саме в Ню Йорку. Коли наведемо слова д-ра Б. Цимбалістого з його статті, інші музеї в Америці мають мале значення „тільки з обмеженою кількістю вартісних об'єктів і тим самим ледве чи могли би імпонувати своїм і чужим відвідувачам".

Дозволю собі дати приклад репрезентативного Українського Музею в Дітройті, Миш. Він має два відділи: один у Воррені з прекрасними експонатами з різних ділянок етнографії і народного мистецтва, а другий у Гемтремку з неоціненими архівами і книжками, головно наукового, історичного і релігійного характеру з біографіями, хроніками тощо. Ці відділи дістали вже найкращі оцінки від американського політичного і релігійного світу, а з архівів користають не тільки наші інтелектуалісти, але також і чужі відвідувачі, знаходячи цінні матеріяли в англійській, німецькій, польській і російській мовах. Також німецька американська преса поміщувала вже багато разів обширні статті про дітройтський Український Музей.

Куратор Музею та його основоположник Роман Дацко, вже 40 років посвячує свій труд і енергію для розвитку цієї високоосвітньої установи, а різні чинники американського професійного світу Дітройту ставлять наш Музей як приклад другим і як один з філярів культури міста. Також багато наших людей, розшукуючи не раз рідкісні матеріяли для своїх дослідів по цілій Америці і Канаді, знаходить їх власне тут та подивляє фахову, після всіх музейних вимог, працю куратора, як і інших працівників музею, головно Ірени Захарків та її чоловіка інж. Захаркова.

Отже на мою скромну думку, є інші українські музеї в Америці і Канаді, крім Ню Йорку, гідні уваги, але розуміється, створення проєктованого д-ром Б. Цимбалістим репрезентативного Українського Музею в нашій метрополії буде великим вкладом до наших національних надбань.

Юрій Б. Любінецький

Дрейтон Плейнс, Миш.

Богдан Бойчук

В неділю рано згорблені кущі
по обрію котили камінь сонця,
у сутінку на Круковій горі
мене північний вітер оголомшив.

На кручу розсипався манастир,
і зрада Крукова кривавила від мурів,
текли в притворі ранами хрести,
і час здирав святим камінну шкуру.

Клячали над руїнами дуби
і відправляли утреню монашу,
і їх тяжко дубові голоси
вдаряли в мідяну досвітню чашу.

Від вівтаря підносив манастир
свої проколені віками руки,
стелив молитву від землі на мир,
благодарив свого Творця со духи.

А люди прикладали спомини до стін,
легендами замотували кручу,
про те, як братчики опівночі в куті
складали під каміння душі.

(Уривок із поеми „Подорож з учителем")

О. Троян

РОЗПОВІДЬ ПРО СІЛЬСЬКУ ПОПІВНУ

I.

Народилася я в селі Кам'янець близько міста Келеберди, Східня Україна. Мій батько був православний священик. Жили ми на приходстві. З приходства була фіртка на церковне подвір'я. Церква була обведена білими штахетами і мала назву „Петра і Павла". І диво, що мій батько був Петро, а дяк — Павло. Як щось ставалося в селі то церковний сторож бив у дзвін, або калатало, щоби люди знали, що сталося.

У моїх батьків було шестеро дітей: Віктор, Людмила (вона не раз було потягне нас рушником), Володимир, Григорій, Аркадій і я — наймолодша Оленка. Тато все хотів ще однієї дочки і нарешті його мрія здійснилася. Дитячі роки проходили в теплій, безжурній, родинній атмосфері. Звичайно, без пригод життя не було б веселе. Всі ми потрошки робили збитки.

Григорій, коли приходив додому, то, навмисне стукав у двері, а сестра, запрошуючи його до хати, відкривала двері. Там, звичайно, на порозі стояв Григорій. От вона вирішила провчити його. Приготувала мітлу. Чує стук у двері, вона відкрила двері і давай бити мітлою, а то не був Григорій, а дяк. Вибачалася бідна, а дяк сміявся до впаду.

Діти підростали. Тато купив землю і побудував хату і всякі комори, стайні. Жили ми близько річки. Брати ловили рибу, а я мусіла ловити в'юни, яких я дуже боялася, але не хотіла мамі казати, бо вона їх дуже любила. Мама мала брата, який був священиком в Софіївськім Соборі. Він тяжко захворів і мама вирішила поїхати його провідати і мене взяла з собою.

Коли ми повернулися додому, то застали велику зміну вдома. Тато казав, що наклали нам великий податок. Він заплатив, то тоді прислали подвійний податок. Тато зрозумів, що це був підступ і не заплатив. Почали ми все випродувати, але одного дня по тата заїхали „чорним вороном" і заарештували. Забрали всю худобу.

Одного дня випустили тата на два тижні. Казали йому піти до церкви і сказати людям, що Бога немає, і заявити, що те, що він говорив про Бога, то все неправда. Обіцяли, що тоді з хати не виженуть, а дадуть йому роботу. А то було в січні 1928 року. Загрозили, що коли такого не скаже, то все продадуть з хати і нас виженуть на вулицю, а хто нас візьме до себе, то буде арештований.

Отак мій батько перебув у своєму бюрі два тижні. Шкода було йому родини, але сильна віра в Бога не позволяла цього зробити. Мусів повернутися в тюрму. Сказав їм, що від Бога він не відречеться. Вигнали нас на дорогу у великий мороз. Горнулись ми до мами і плакали. Один чоловік, який мав крамницю де продавав шкільне приладдя забрав нас у свою дерев'яну будку. Посередині поставили піч, принесли нам соломи, накрили нас коцами і так ми спали.

Людмила і Володимир поїхали в Донбас, а Віктор пішов у світ. Лишилися два брати, я і мама. Братів не приймали на роботу, то парафіяни городами підкрадалися і приносили нам їжу і одежу, а брати збирали дрова в лісі і так ми пережили зиму.

Недалеко від нас був монастир. Ще, як тата не арештували, то як були храмові свята, тато вів Службу Божу, бо мав гарний баритон. І от після арешту тата, однієї місячної ночі хтось постукав у вікно. Ми позривалися, глянули і коло вікна побачили черницю, яка тримала великий пакунок. Мама просила її до хати, але вона не хотіла. Тоді мама відкрила двері і черниця дала пакунок і вже обернулася відійти та мама запитала, як їй на ім'я. Вона лиш тихцем відповіла, що називається Марія.

— Вік буду Богу молитися за тебе — сказала мама.

Ночами ҐПУ робили обшуки, а потім і вони перестали приїздити. Нам дозволили найняти хату. Григорій і Аркадій стали працювати конюхами в колгоспі. Людмила писала листи, а за Віктора нічого не знали. І так ми прожили в тій хаті до зими. І от якраз на Свят-Вечір моя мама готувала вечерю, а я надворі вовтузилась із саньми, коли зайшов якийсь обдертий чоловік і запитав за мамою. А в той час багато людей ходило просити хліба. Пішов цей чоловік у хату і я за якийсь час почула, що мама плаче. Схопила я ломаку і побігла боронити маму. Глянула я, а вона пригорнула цього чоловіка. То я і поспитала, що сталося, а мама сказала мені, що цей чоловік попросив кусень хліба, а вона йому відповіла, щоб трохи почекав ще заки сини прийдуть з роботи, тоді разом з нами він зможе повечеряти.

— Адже сьогодні Свят-Вечір, тай в мене є десь мій син, а може йому хтось дасть кусок хлібини.

Раптом він сказав:

— Мамо, я твій син!

Брати прийшли з праці, покупалися, побрились — і він з ними — і так щасливо спільно ми зустріли це величаве свято.

Віктор знайшов роботу та й Людмила з Володимиром повернулися додому.

Мама зі мною їздила по тюрмах шукати тата. І ось він прислав листа під іншим прізвищем. У ньому писав, що він є в Харкові. Ми там поїхали. Були в якихось добрих людей, які опікувалися ним, бо він був дуже хворий, його жахливо тортурували в тюрмі. Як він попав до них я аж довідалася в Канаді. Повернулися ми додому, а мама сказала людям, що тато помер. Тоді менше до нас прискіпувалися. Дозволили всім ходити до школи.

Одного разу в 1932 році мама поскладала речі і сказала нам, що ми їдемо в якесь село до вуйка. Приїхали ми там, зайшли в церковну хату, а там на лаві — наш тато. Тяжко передати оті почуття зустрічі з батьком, що начеб то ожив наново.

Закінчення буде.

Плуг, яким не орють,
іржавіє. мова, якою
не говорять, гине.
Дмитро Павличко

МОВА ПРО МОВУ

СТОРІНКИ КУЛЬТУРИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Видає *ШКІЛЬНА РАДА при УККА*
Редагує Колегія в складі:
Марія Овчаренко,
Євген Федоренко та Анатоль Вовк.

Адреса: Educational Council — U.C.C.A.
P.O. Box 391-Cooper Station
New York, N Y 10276-0391

X РІК ВИДАННЯ — ЛЮТИЙ 1988 — 1(24)

ДОБОРОЛАСЬ УКРАЇНА...

Два останні роки, 1986 і 1987 рр., принесли багато нового у прилюдних виступах в справах нашої мови. Після довшого примусового мовчання під час брежнівського неосталінізму з жорстоким творенням „єдиного радянського народу", в УССР несподівано заговорили про рідну мову. Сталося це на IX-му з'їзді Спілки Письменників України (СПУ) в червні 1986 р. Хоч цей з'їзд у деякій мірі можна вважати історичною подією і він, як такий, заслуговує на окреме обговорення, то через те, що наша преса вже присвятила йому багато уваги, ми зупинимося тут тільки на моментах, що стосуються мови. З'їзд відкрив Олесь Гончар, як голова СПУ, і зазначив, що XXVII з'їзд КП СССР дав їм „уроки правди і нового мислення". Опираючись на цій ґорбачовській „доктрині ґласности", він відважився згадати про деякі наболілі питання української мови, очевидно, сполучуючи їх з ґльорифікацією російської мови, а потім несміливо нагадав, що треба „оберігати мову, не соромитись її, не вважати її неперспективною...", бо „наша мова, як кожна повноцінна мова, годиться і для школи, і для студентської аудиторії..., і для будня, і для свята..."

Ці бліді заклики ніяк не нагадують Гончара з-перед 25 років, коли учасники Республіканської Наукової Конференції в 1963 р. в Києві домагалися повернення державних і конституційних прав рідній мові та відкидали концепцію „двох рідних мов". На IX-му з'їзді СПУ Гончар не відважився заторкнути ні справу русифікації (це „табу", що його не можна й згадувати), ні пригадати про страшний стан шкільництва, що є основним об'єктом русифікаційного процесу.

Не відважився про це згадати і другий головний промовець на з'їзді, і тоді перший секретар СПУ, Павло Загребельний. У свою промову він уплів і кілька уступів про рідну мову, а також поетичним способом вислову старався розбудити емоційний відгук у слухачів: „Ми успадкували велику мову народу. Віки цілі жила вона й розвивалася на нашій щедрій, прекрасній, хоч водночас і трагічній землі..." В іншому уступі він тільки натяками говорить про жалюгідний стан мови, але за калічення мови, обвинює „доброхотів з націоналістичних кубел" та „темного обивателя, що засмічував її і затоптував у бруд щоденності..." І далі Загребельний навіть відважується висловити стурбовання тим, „якою мовою ведеться ділове листування, технічна, наукова, суспільно-політична література..." Він навіть затурбований тим, яка мова панує в усіх шкільних установах та в театрі, і критикує двомовність, що творить „приблизну мову" і „приблизних людей"...

Але, так як і Гончар, Загребельний не називає головних винуватців трагічного стану української мови та мізерних тиражів українських журналів та книжок.

Обставлені заздалегідь наміченими напрямними, промовляли на з'їзді й інші письменники. Їхні виступи вдало схарактеризував В. Чорновіл у своєму „Відкритому листі" до Горбачова: „...письменникам дали можливість побалакати..." і далі: „мляві балачки на письменницьких зібранях і в пресі практично не реалізуються..."

Але вже в 1987 р. на Пленумі правління СПУ, напевно, під впливом ґорбачовської „перестройки", письменники заговорили сильнішою мовою. Вони з небувалою сміливістю заторкнули питання застрашливого занепаду української мови та українських шкіл у республіці. Їхні виступи звучали наче відлуння думок борців за конституційні права української мови під час „відлиги" 60-их років, за що, як каже Чорновіл „нас ще недавно запихали в тюремні камери". Наприклад І. Драч не побоявся відверто сказати: „Що ж то за інтернаціоналізм, коли не встигнеш заікнутись про щось українське, як ти вже націоналіст?" Але найсильніще слово та найповніший огляд катастрофічного занепаду української мови в УССР дав Дмитро Павличко, талановитий поет і письменник та вельми заслужений партійний діяч. Насичуючи свою доповідь совєтським патріотизмом та численними посиланнями на слова Леніна, він відважився оприлюднити дані про катастрофічний стан української мови в УССР. Зі значними скороченнями передруковуємо доповідь Павличка. Пропускаємо статистику шкіл за мовою навчання, бо її вже передруковували наші гаети та журнали. Із цієї статистики відзначимо тільки факт, що чисельна перевага українських шкіл над російськими наявна лише в містах Західної України, а зате в Східній Україні є цілий ряд міст, в яких українських шкіл немає зовсім.

М. О.

Із виступу Дмитра Павличка на пленумі правління СПУ

... На Україні живе 49,609,333 душ населення, з того 36,488,951 українці, 10,471,602 росіяни, решта, порівняно невелике число, інші народи. За згаданим переписом половина росіян на Україні, точніше, 5,218,014 чоловік, своєю рідною мовою назвали українську мову. Явище цікаве й загадкове, бо ж, мабуть серед тих людей є росіяни, які з діда-прадіда живуть на Україні, а є й українці, які назвалися росіянами, та не зважилися сказати, що їхньою материнською мовою є мова російська. Та нас цікавить інше: скільки людей на Україні вважає українську мову рідною. Отже—43,885,938 чоловік. Це число варто запам'ятати, бо воно має таємничу властивість — як тільки воно зростає, починають падати тиражі українських літературних журналів, „Літературної України", передплатних і взагалі книжкових видань.

Та повернемося до шкіл. У нас є тільки одна область, де рісіян живе більше, ніж українців (Кримська), у всіх же інших областях і в обласних центрах переважають українці, не набагато в Донбасі, але набагато в усіх інших містах як придніпровських, так і чорноморських, як у Миколаєві, так і в Черкасах, не кажучи вже про Чернігів або Чернівці. Отже, наведена вище статистика відбиває, крім усього іншого, той факт, що переважна більшість українських людей в обласних центрах і в столиці УРСР навчається в школах з російською мовою.

Звичайно, це результат дії закону про те, що батьки мають право вибирати мову навчання для своїх дітей, так ніби самим народженням дитина вже не вибирає материнської мови, ні Вітчизни. Правильно сказав Олесь Гончар, що закон цей — лицемірний і антидемократичний. Взявши нібито під захист усі нації, цей закон діє лише в одному напрямі. За 27 років його активного діяння позникали українські школи з багатох міст України і, якщо він діятиме далі, зникнуть із містечок і сіл, і залишаться хіба що, як же болісно мені це сказати, на канадській землі.

З недавнього часу в Канаді організовано десятки державних (не приватних, а державних!), щоправда, початкових шкіл з українською мовою викладання. В них охоче вчаться не тільки діти канадців українського походження, а й діти англійських канадців. Вважається, що англійську мову вони знають із повсякденного користування, а знання української дасть їм вихід у великий слов'янський світ. Одначе на канадський приклад не можна посилатися як на приклад вільного вибору батьками національних шкіл, бо в Манітомі, Альберті чи Британській Колумбії українська мова — це іноземна мова, і отже, українські школи в Канаді можуть прирівнюватися до наших, де викладання здійснюється англійською мовою.

А закон, який діє в нас, по суті, унеможливлює вивчення рідної мови. Власне, право вибирати шкільну мову для своїх дітей і знадобилося лише для того, щоб тією мовою могла стати не рідна. Під це право, підводиться солідна агітаційна база. Не дивно, що ним саме в такому офіційно бажаному дусі користуються наприклад болгарські райони на півдні України, наші земляки, які живуть на Кубані, в Казахстані, на Далекому Сході і т.п. А чому? Та ж зовсім ясно — за тим знаком стоять обставини життя, а ті обставини так організовані, що потреби в тій чи тій національній мові уже немає.

Критикуючи цей закон, дехто ладен звинувачувати батьків, несправедливо називати їх міщанами й перевертнями, зовсім не вдумуючись у те, що двомовна атмосфера, в якій живе український народ і яку ми прагнемо зберегти, двомовна культура нашого життя, нашої праці, нашого побуту перестає бути двомовною і робиться буквально на кожному кроці одиномовною, тобто російською. І робиться не „руками Москви", як сказали б і кажуть наші противники, а руками нашого всіх рівнів, усіх служб і професій республіканського апарату, де переважна більшість українців, але вихованих не на культурі інтернаціоналу, а на байдужості до рідної мови, на безграмотному суржику і на боязні, що любов до материнської мови може сприйнятись — а це в нас бувало! — як ознака націоналізму. Такий стан речей мав утривалити проєкт недавно обговорюваного статуту серднього загальноосвітньої школи в нашій країні.

Стривожена цим, Комісія зв'язку СПУ з начальними

(Закінчення на стор. 4)

ЧИТАЧІ ПИШУТЬ:

Олекса Біланюк

УКРАЇНСЬКІ „ІТАЛІЯНІЗМИ"

Мова про мову — мій улюблений додаток *Свободи.* В числі з 26-го серпня 1987 прочитав я, що редактори цеї сторінки радіють, коли „хтось із читачів відгукнеться". Тому, що я не мовознавець, мені треба було такої заохоти, щоб подати читачам *Мова про мову* під розгляд низку українських слів, що дуже похожі на їхні італійські відповідники. Мене цікавить етимологія цих слів. Деякі з них, мабуть, походять, разом із італійськими, прямо з нашої спільної індоевропейської промови. До них, правдоподібно, належать такі слова, як *вдова* (по-італійськи vedova, по-англійськи widow), *пастися* (по-італійськи pascersi, лен (по-італійськи lino, похід не англійське linen, linseed). англійське linen, linseed).

Та якою дорогою попали до нас такі слова, як *шабля* (sciabla), сапа (zappa) чи струсь (stuzzo)? Взагалі, якими шляхами попадали італійські слова у слов'янські мови? На приклад., чому слово gleba має дослівно те саме значення в польській мові, що і в італійській? Який маршрут слова *фацелик* (хустка) з італійського fazzoletto до моєї рідної лемківської говірки?

Мені і, думаю, іншим читачам „Мови про мову", буде цікаво прочитати відгук лінґвістів на список, що йде далі. Цей список далеко не повний, і я закликаю знавців італійської мови його доповнити.

1. бадати — badare
2. вдова — vedova
3. каляфіор (зах. укр.) — cavolfiore
4. кант — canto
5. капуста — cappuccino
6. коноплі — canapa
7. лен — lino
8. пасовисько — pascolo
9. пастися — pascersi
10. помідор — pomodoro
11. ріпа — rapa
12. сапа — zappa
13. сапати — zappare
14. скриня scrigno
15. струсь — struzzo
16. суфіт — soffitto
17. сцелерат — scellerato
18. фацелик (лемк.) — fazzoletto
19. ціп — серро
20. шабля — sciabola
21. шпилька — spillo

Дорогий Докторе Біланюк!

Дякуємо за теплі слова про „Мова про мову", ялі для Редколеґії є заохотою далі „лупати цю скалу..." Радо вітаємо кожний відгук наших читачів і з приємністю відповімо на Ваші запитання. А тому, що ніхто з редколеґії не спеціялізується в етимології, усі наші дані братимемо із доступних нам етимологічних словників.

Із Вашого списка „італіянізмів" слова ч. 1, 17 і 18 „бадати" „сцелерат" та „фацелик") це місцеві, говіркові слова, що не увійшли в сучасну літературну мову; знову ж слова „струсь" та „суфіт" *Словник української мови* (Київ 1970-80) визначає як „застарілі". Першої групи слів не будемо тут розглядати; щодо другої, то треба сказати, що назва птаха СТРУСЬ (а не однозвучна з російською і взята з німецької назва „страус") є правильною його зоологічною назвою. Вона походить з латинського struthio, що знову постало з грецького strouthos.

Хоч галицьке „суфіт" сьогодні вийшло з ужитку в користь літературного СТЕЛЯ, все ж таки від італ. soffitto маємо споріднений архітектурний термін СОФІТ, який за *Словником іншомовних слів* (Київ, 1974) означає: 1) горизонтальний ряд лямп, розміщених угорі й по боках сцени;
2) видну з низу поверхню якогонебудь архітектурного деталю.

Маєте рацію в тому, що деякі слова списка виводяться з індоевропейської прамови, а інші знову з праслов'янської. До першої групи можна зарахувати назви членів родини, такі як ось: *мати, сестра, брат, син і вдова.* Слово ВДОВА наявне в цілій низці европейських мов, хоч його індоевропейський корінь модифікується в поодиноких мовах у залежності від фонетичної системи даної мови. Тому українського слова ВДОВА не можна назвати „італіянізмом". Також у ряді слів із хліборобства та городництва можна знайти індоевропейські або правослов'янські корені, як: ОРАТИ, ПЛУГ, КОРОВА, МОЛОКО.

Назва „каляфійор" (ч. 3) за даними *Етимологічного словника української мови* (Київ, т. І 1982; т. 2 1985) (далі *ЕС*) запозичена з італійської через польську мову. Італ. covolofiore утворено з іменника cavolo — капуста та іменника fiore-квітка. Ця італійська назва походить знову з латинської

(Закінчення на стор. 4)

Анатоль Вовк

МОВА НАШИХ БУДНІВ

(Мовний порадникII)

Цю рубрику друкуємо на переміну з рубрикою ОКОМ ПО ПРЕСІ (Мовний порадник I). Її мета — боротьба з занечищеною, жарґоновою мовою нашого життя. Цей т. зв. „мовний суржик" у великій мірі вина мовців, яким легше вжити чуже слово, як пошукати у пам'яті за відповідним українським. У меншій мірі ужиток зайвих чужих слів (подекуди в українізованій формі) спричинений тим, що в нас майже двомовних словників, які містили б новіші слова сучасного побуту.

Попередні списки оцієї рубрики були надруковані в МПМ ч. 18 (*Свобода* з 28. XII. 84) і ч. 21 (*Свобода* з 8. IV. 86).

Неправильні слова у списку надруковані в лапках („ "), їхні рекомендовані відповідники знову ж великими літерами. Вжиті скорочення: анг. — зайвий англіцизм; зах. — західньоукраїнське; каль. — калька з чужого слова або вислову; літ. — літературне; поль. — зайвий польонізм; рос. російське слово або зайвий росіянізм (русизм, русицизм). Правильні наголоси зазначено, де треба.

Список ч. 3

„афера" недобре в значенні ДІЯ, ПОДІЯ, ІМПРЕЗА (анг. affair); АФЕРА це ШАХРАЙСТВО, НЕЧИСТА СПРАВА, СКАНДАЛЬНА СПРАВА.
„варґи" (зах.) ГУБИ.
„варґатий" (зах.) літ. ГУБАТИЙ, ГУБАНЬ.
„викликати" фільм (з поль.) ПРОЯВЛЯТИ ФІЛЬМ.
„вудчак" (тварина) (анг.) БАБАК.
„глушитель" (за рос.) ГЛУШНИК.
„жемчуг" (з рос.) ПЕРЛИ.
„жовтодзюб" (з поль.) МОЛОКОСОС.
„завішання" (рос.) ЗАПОВІТ, ТЕСТАМЕНТ.
„замінка" (за поль.) ЗАМІННИК, СУРОҐАТ.
„затроєнний" літ. ЗАТРУЄНИЙ.
„згриз" (за поль.) (для анг. bite n.) ПРИКУС.
„здеґустований" (за поль.) ЗНЕОХОЧЕНИЙ
„зіракс" (назва анг. фірми), 1. (апарат для роблення світлокопій) РОЗМНОЖУВАЧ: 2.(світлокопія „сухим" способом) КСЕРОКОПІЯ, КСЕРОСТАТ.
„диван" (поль.) КИЛИМ.
„ім'янини" літ. ІМЕНИНИ.
„лиє дощ, ляє дощ" літ. ЛЛЄ ДОЩ.
„лик" (для анг. gulp drought) (поль.) КОВТОК: випити одним „ликом" — ВИПИТИ ОДНИМ ДУХОМ.
„ликати", ликнути" літ. КОВТАТИ, КОВТНУТИ.
„калісони" літ. КАЛЬСОНИ І ПІДШТАНКИ
„картопляні пляцки" (зах.) КАРТОПЛЯНИКИ, ДЕРУНИ, ТЕРТЮХИ.
„клип борд" (анг.) ДОЩИНА (ДОЩЕЧКА) з ПРИЩІПКОЮ (для паперів).
„ключка" (для анг. loop) (зах.) літ. ПЕТЛЯ.
„конверт" (рос.) КОВЕРТА, КОВЕРТ.
„коперта" (поль.) КОВЕРТА, КОВЕРТ.
„кранчі" (анг.) ХРУМКИЙ.
„кружево" (рос.) МЕРЕЖИВО.
„крухий" (поль.) КРИХКИЙ, ЛАМКИЙ.
„купля" (рос.) КУПІВЛЯ, КУПУВАННЯ.
„купно" (зах.) літ. КУПІВЛЯ, КУПУВАННЯ
„маринарка" (поль.) БЛЮЗКА, ПІДЖАК.
„м'явкати" (зах.) літ. НЯВКАТИ.
„мафлєр" (анг.) ГЛУШНИК
„ореґано" (анг.) МАТЕРИНКА
„остриґа" (поль.) (для анг. oyster) УСТРИЦЯ.
„папа" (для анг. tar paper, building paper) (поль.) літ. ТОЛЬ
„піяк", піятика, піяцтво" літ. ПИЯК, ПИЯТИКА, ПИЯЦТВО.
„позем" (за поль.) РІВЕНЬ.
„повкнути" (за поль.) КОВТНУТИ.
„полокати" літ. ПОЛОСКАТИ.
„по стороні" (матері чи батька) З БОКУ. ....).
„потульний" (зах.) ПОКІРНИЙ ПОКІРЛИВИЙ, ПОСТУПЛИВИЙ.
„пристійний" (зах.) ВРОДЛИВИЙ, ГАРНИЙ З ВИГЛЯДУ.
„скід маркс" (анг.) СЛІДИ ПОСКОВЗУ.
„слічний" (пол.) ПРЕКРАСНИЙ, ЧУДОВИЙ.
„стопа процентова або відсоткова" (поль.) НОРМА ВІДСОТКОВА або ПРОЦЕНТОВА
„супружжя" (рос.) ПОДРУЖЖЯ

Анатоль Вовк

ЯКИЙ ЦЕ БУР'ЯН.

Недавно на цій сторінці дали ми огляд українських назв найпоширеніших декоративних квітів. Але, як це відомо любителям квітникарства та городництва, намає квітників, городів чи травників без бур'янів. Адже тим любителям доводиться ввесь час з ними боротися.

Чи не тому, що бур'яни такі малоприємні та надокучливі, про них у нас майже нічого не пишуть; тим то навіть любителі природи часто не знають їхніх українських назв. Тому в цій статті подамо — в двох мовах — назви тих бур'янів, що найпоширеніші в Північній Америці, а зокрема в її північно-східній частині. З огляду на місце, наш вибір мусить бути обмежений як щодо родів, так і щодо видів цих зіллястих (трав'янистих) рослин. До прикінцевого списка назв додаємо ще й ботанічні латинські назви тому, що маючи їх, зацікавлений темою читач може знайти у словниках, енциклопедіях та довідниках більше інформацій в інших йому зрозумілих мовах.

Показово, що Америка має чимало бур'янових рослин спільних з Европою, хоч в загальному американська фльора відмінна від европейської, а в тому й від української. Це тому, що ці спільні Европі і Америці рослини, подібно як люди, виеміґрували з одного континенту на другий а то ще й дісталися сюди „зайцем". Насіння цих бур'янів приїхало сюди кораблями, чи то як занечищення привезеного сюди зерна або іншого насіння, чи то попавши в корабельний баляст, який висипали на побережжях Нового світу. Такі завезені рослини науковці називають екзотами. У прикінцевому списку назв такі завезені з Европи до Америки бур'яни зазначені зіркою.

Мабуть, у цілій Америці відома рослина з анг. назвою dandelion. Її усталена ботанічна українська назва є КУЛЬБАБА. На весні або раннім літом її яскравожовті квіти-кошички, що стримлять з розетки зубчастого листя, розкинені по луках, придоріжжях, а то й травниках цілого континенту.

За першіть у засмічуванні підміських морогів, мурав і виплеканих ґазонів може змагатися з кульбабою інший бур'ян, якого анг. назва plantain. Його українська ботанічна назва є ПОДОРОЖНИК, хоч багатьом читачам, головно ж з Західньої України, ця рослина більше відома як „бабка". В Америці поширені обидва види подорожника, що росте на нашій батьківщині — подорожник широколистий і вузьколистий.

Дуже невибагливим щодо ґрунту є бур'ян СПОРИШ, якого анг. назва є knotweed. Розетки його сланких, лежачих, вузлуватих стебел можна знайти на відкритих місцях на найтвердшому ґрунті, де трава не хоче рости, близько людських осель, у щілинах між плитами тротуарів, на краях стежок тощо. (Тут слід зауважити, що назву „спориш" в Західній Україні, засвоєну, мабуть, під польським впливом, вживали для „чорного жита" — поразитного грибка у колосках жита, що має лікарський вжиток. Його анг. назва є ergot, а ботанічна українська РІЖКИ.)

До найгірших ворогів тих, хто хоче втримати травник чи город вільним від бур'янів, належить бур'янова трава з анг. назвою crab grass. Ця „трава-імперіяліст" в гарячу погоду виростає всюди, де лише є порожне місце, корениться, розростається в купини, що легко переносять посуху. Її українська назва (що є калькою латинської) є ПАЛЬЧАТКА, від її суцвіття, що нагадує розставлені пальці.

Кожний, хто терпить від алергії спричиненої пилком рослин, відомої (неправильно) як „сінна гарячка" (анг. hay fever) повинен бути обзнайомлений з рослиною, яка чи не найбільший винуватець його терпінь. Це дуже поширений бур'ян з анг. назвою ragweed. Він занесений і на Україну, де його вважають за злісний карантенний бур'ян. За українську ботанічну назвя, для нього взято його родову латинську назву (у транслітерації) — АМБРОЗІЯ.

До шкідливих бур'янистих рослин тубільних в Америці, але невідомих в Україні, треба зарахувати ОТРУЙНИЙ ПЛЮЩ, анг. poison ivy. Ця докучлива, часто витка рослина, отруйна на дотик. В багатьох людей вона спричиняє зачервоніння шкіри, пухирі, свербіння та інші ознаки хемічного опіку оліїстою речовиною, яку містять усі її частини. Цей бур'ян росте в придорожніх хащах, на підліссю, а також часто обплітає цілі дерева своїм блискучим трійчастим листям.

По городах, придорожжях та на неужитках часто подибуємо також добре відомий в Україні бур'ян ЛОБОДУ. (Її листя їстівне і його можна використовувати подібно як шпінат). В анг. мові лобода має кілька назв. Одна з них pidweed двозначна, бо вживається ще і для іншого, поширеного як в Україні, так і тут, бур'яну — ШИРИЦІ. (Близькі родичі щириці — інші види роду Amaranthus — відомі як декоративні садові рослини, який одна має навіть назву КРАСА. КРАСА.)

Не тільки кульбаба, але ще й інші бур'янисті рослини мають гарні квіти. Тут треба назвати ПЕТРОВІ БАТОГИ. (анг. назва chicory) з гарними, зірчастими, блакитними квіточками на довгих стеблях — „батогах"; золотожовті китиці суцвіть ЗОЛОТУШНИКА (анг. goldenrod), а також граціозні білі окружки-парасольки ДИКОЇ МОРКВИ, яка в англійській мові, крім аналогічної назви wild carrot, має ще й другу історичну — Queen Anne's lase. Усі ці досить високі рослини — бур'яни для одних, дикорослі квіти для інших — ростуть на придорожніх смугах, по луках, кам'янистих узбіччях і невжитках.

З інших бур'янів, завезених з Европи в Америку, українцям болісні спомини навіває рослина ЧОРНОБИЛЬ. Від неї в нашій батьківщині названо містечко, де сталася понад рік тому найбільша у світі нуклеарна катастрофа. Ця рослана, що має анг. назву mugwort, є поширена на території північно-східної частини ЗСА та південно-східньої Канади.

У списку бур'янових рослин, що йде далі, українські назви — це назви і усталені і рекомендовані українськими батаніками. Кожний з тих бур'янів має, як і велика більшість інших рослин, ще й інші часто навіть дуже поширені назви. Бажаючи поширювати цю усталену вже номенклятуру, їх тут не подаємо, а рекомендуємо читачам уживати назв у списку.

Як вже згадано, бур'яни зазначені зіркої, це „асимільовані еміґранти". Зірка в дужках означає, що в Америці ростуть як тубільні види даної рослини, так і екзоти.

НАЙПОШИРЕНІШІ БУР'ЯНОВІ РОСЛИНИ ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ
(зокрема півд.-східної Канади та півн.-східних ЗСА)

bindweed. *Field bindweed (Convolvulus arvensis) — березка (польова)
Hedge bindweed (Convolvulus sepium) — плетуха (звичайна)
brome grass, brome (Bromus, some 100 species) — стоколос
* burdock (Arctium) — лопух
*Canada thistle (Circium arvense) — осот (польовий)
chickweed. *) Common chickweed (Stellaria) — зірочник
(*) Mouse-eared chickweed (Cerastium) — роговик
(*) Sandwort (Arenaria) — піщанка
* chicory (Cichorium) — Петрові батоги, цикорій (дикий)
couch grass, quack grass (Agropyron repens) — пирій
crab grass, (Digitaria sanguinalis) — пальчатка
* cinquefoil (Poetentilla species) — перстач
(*) dock (Rumex species) — щавель
dodder (Cuscuta) — повитиця
* galinsoga, French weed (Galinsoga) — незбутниця, галінсога
glasswort (Salicornia europaea) — солонець
goldenrod (Solidago species) — золотушник
(*) goosefoot, lamb's-suarter,
— pigweed (Chenopodium species) — лобода
* gromwell (Lithospremum) — горобейник
* ground ivy, gill-over-the-ground (Glechoma hederacea) — розхідник
* knotgrass (Polygonum aviculare) — спориш
* mugwort knotweed (Arthemisia vilgaris) — чорнобиль, полин звичайний
* oxalis (Oxalis species) — квасениця
* pigweed 1. (Amaranthus species) — ширица (лободоподібна), 2. see Goosefoot
* plantain. Broad-leaved plantain (Plantago major) — подорожник великий
Narrow-leaved plantain (Plantago lanceolata) — подорожник ланцелистий
poison ivy (Rhus toxicodendron) — отруйний плющ,
* puslane (Portulaca oleracea) — портуляка звичайна, портуляка городня**
ragweed (Ambrosia species) — амброзія
sedge (Cerex species) — осока
(*) smartweed (Polygonum species) — гірчак (див. теж. knotgrass)
(*) sorrel (Rumex acetosella) — щавель горобячий
* sow thistle (Sonchus, esp. S. oleraceous) — молочак (городній), жовтий осот
*welted thistle (Corduus crispus) — будяк кучер'явий
* wild carrot, Queen Anne's lace (Daucus carota) — дика морква.

** Одначе близькоспоріднена рослина **портуляка великоквіта** (Portulaca grandiflora) — це гарна квітникова рослина, а не бур'ян.

Українські...

(Закінчення зі стор. 3)

caulis flos. Слова КАЛЯФІЙОР (КАЛАФІОР, КАЛЯФЙОР) відоме тільки в Західній Україні — у Центрально-східній Україні і в літературній мові ця городина зветься ЦВІТНА КАПУСТА.

Назва „капуста" (ч. 5) — це загальнослов'янське слово, що має в *ЕС* різні можливі етимології, що пов'язують його з італійськими словами capputio (качанна капуста), composta та латинськими caputium, compositus.

Назва „коноплі" (ч. 6) — загальнослов'янське слово, запозичене, мабуть, з простонародної латини (*canapis або *cannapus через праслов'янську мову, але, згідно з *ЕС*, можливо, що, це слово сягає в сіру давнину до скитів і далі до шумерійців, що жили кілька тисяч років перед Христом.

Назва „лен" (ч. 7) це зах. українське написання літературного ЛЬОН (род. ЛЬОНУ). Слово загальнослов'янське індоевропейського походження. Латинське слово linea походить від назви linum-льон.

Слова „пастися" і „пасовисько" (чч. 9, 8) теж загальнослов'янські, індоевропейського походження; лат. pasco означає „пасу, кормлю".

Слово „помідор" (ч. 10) запозичене з італійської за посередництвом французької. В італ. мові pomi d'oro це „золоті яблука".

Слово „ріпа" (ч. 11) — загальнослов'янське, відоме в багатьох індоевропейських мовах.

Слова „сапа" та „сапати" (чч. 12, 13) за етимологічним словником А. Преображенського (Москва, 1959) походять з нім. Sappe або з франц. sape — траншея, і вони занесені в слов'янські мови військом.

Слово „скриня" (ч. 14) словник Преображенського виводить з латинського scrinium (круглої форми скриня для зберігання рукописів), що давно тому зайшло в слов'янські мови через німецьку.

Слово „ціп" (ч. 13) загальнослов'янське, походить із індоевропейського кореня.

Слово „шабля" (ч. 20) — також загальнослов'янське слово. Етимологічний словник І. М. Шанського (Москва, 1961) виводить його з мадярського (угорського) слова szablya.

Цей же словник подає, що слово „шпилька" (ч. 21) запозичила російська мова з польського szpilka, яке знову походить із середньогорішнього німецького Spille — голка.

Ящо йдеться про додаткові „італіянізми", то їх особливо багато можна знайти у всіх галузях мистецтва, а також у термінології літературознавства. З музичної термінології у Вашому списку є слово „кант" (ч. 4) *ЕС* каже, що це слово „через посередництво польської мови запозичене з латинської; лат. cantus-спів; пов'язане із cano, -ere — співати, грати". Як відомо, з італійської мови походять десятки музичних термінів чи то назви родів голосів (альт, бас, сопрано, тенор), чи назви музичних інструментів (фортепіяно, піяніно, мандоліна). Цікаво, що й назва своєрідно українського інструменту „бандура", можливо, прийшла до нас посередньо з італійської мови. *ЕС* вказує тут на дві можливості: або безпосередньо з грецького „пандоура", або через польську з італійського pandura. Італійська назва походить через латинську із згаданої грецької, яка — каже *ЕС* — мабуть запозичена з Лідії (сьогочасної Туреччини).

Інші „італіянізми" з уже названих галузей, це в музиці назви музичних творів, напр.,соната, сонатіна, баркароля; назви музичних темпів, напр.,алегро, анданте, модерато; у літературознавстві назви жанрів, такі як новеля, новелета, сонет, терцет тощо.

До цього розгляду „італіянізмів" слід зробити одно зауваження. Давати поодиноким словам мови „етикетки" — італіянізм, германізм, англіцизм тощо — справа непевна; часом це й неможливо. Більшість слів мови сягає сотки років, а то й тисячоліття в минуле і вони переходили з одної мови у другу, з другої в третю і так далі, аж поки не попали в нашу. Також шлях чи шляхи, якими деякі слова ввійшли в нашу мову, дуже часто неясні, а то й незбагненні. Етимологічні словники, що прослідкують життєвий шлях слів, часто наводять суперечні теорії й опінії, або вказують лише на „пов'язання" даного слова. Це ми вже бачили на прикладі слова „бандура". Інший приклад — це слово „газета". Знаємо, що воно італійського походження (італ. gazetta), але, за *ЕС*, зовсім неясно чи воно прийшло в нашу мову через польську, російську чи французьку мови. Італійське слово, каже *ЕС*, також не є оригінальне, а пов'язане з грецьким „газа" та перським „ганж". Цікаво, що початкове значення італійського слова, це назва одної старовинної монети. Отже слово сягає в сіру давнину.

Десятки, а то може й сотки слів італійського походження можемо знайти в трьох наших словниках чужомовних (іншомовних) слів, а саме в словнику Бойкова та ін. (Харків-Київ, 1932, перевиданий в Ню Йорку в 1955 р.), в словнику А. Орла (Ню Йорк, 1963-66) та в словнику за ред. О. Мельничука (Київ, 1974).

Показово, що з причини вищерозглянених труднощів у встановлюванні походження запозичених слів, позначки мови походження подані при поодиноких словах у тих словниках часто не погоджуються.

М. О. А. В.

ВИПРАВЛЕННЯ НАЙВАЖЛИВІШИХ ПОМИЛОК
в „МПМ" ч. 1/23/

Скорочення: ш. — шпальта, р. — рядок, зг. — згори, зн. — знизу

Правильні написання такі:
Сторінка 1.

рік видання IX, а не VIII

Хрещення чи хрищення?
ш. 1. р. 21 зг. — у Києво-Печерській;
р. 7 зн. — перебільшують у своїй;
ш. 2. р. 9 зн. — над Ворсклою,
р. 12 зн. — шовінізмом
ш. 3. р. 14 зг. — недобачають духу мови.

Словничок для квітолюбів
ш. 2 р. 8 зг. — в ньому було помітне
р. 10 зг. — (напр. „незабудка" замість „незабудька")
р. 21 зн. — (Tagetes erecta)
ш. 3 р. 6 зн. — Nasturcium (Tropeolus красолю, настурція (зах.)
ш. 4 р. 4 зн. — тульпан, тюліпан.

Деякі питання з українського церковно-релігійного мововжитку.
ш. 2. р. 8зг. — Морачевський,
ш. 2. р. 25 зн. — написання слів
ш. 4. р. 4-5 зн. — в українській літературній мові

Сторінка 2.

На маргінесі
ш. 2. р. 8 зн. — слово ДЕКОНТАМІНУВАТИ потрібне

Потреба стандартного
ш. 2. р. 32 зг. — Для того, щоб виконати це завдання...

Українська номенклятура
ш. 1. р. 38 зг. — воно зовсім непотрібне, коли чуже слово запозичається для
ш. 2. Б. Фавоть — Red Admiral

МОВНА КРИХТА

Слово „сосать"—російське, і воно відповідає українському ССАТИ. Тому такі підсовєтські слова, як „насос", „пилосос", „соска" і „сосок" це небажані у нашій мові росіянізми (русизми). Їх слід вистерігатися.

Пишіть ПОМПА або - СМОК (від слова СМОКТАТИ), а не „насос", ПИЛОСМОК, а не „пилосос", ПИПКА, ПИПТИК, а не „соска" чи „сосок"

ОБУРЛИВИЙ ФАКТ ЗНЕВАЖЕННЯ ПРАВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В УРСР

Загально відомо, що від 1960-их років у підсовєтській Україні йде невпинний і невблаганний процес витискування української мови з усіх сфер культурного життя, принижування її, завертання її до стану мови, доброї тільки для домашнього вжитку колгоспників чи неосвічених верств населення. У цьому процесі глуму над українською мовою, хочемо відзначити один „милевий стовп". Це словникове видання з 1985 року, яке тільки тепер показалося на книжковому ринку в ЗСА.

З виникнення культурно-політичної відлиги в московській тюрмі народів, в Україні від 1959 року почалася публікація серії термінологічних російсько-українських словників. Правда, її метою було закріплення поросійщення української науково-технічної мови, яке проходило там від розгрому культурних надбань „українізаційного періоду" з початком тридцятих років. Все таки це були справжні двомовні словники. Крім двомовного реєстру вони мали також у двох мовах титульну сторінку,передмову й усі вступні інформації. Зате напис на обкладинці та на спинці книжки був тільки українською мовою. Такий стан існував довгий час, бо ще *Російсько-українсько-латинський зоологічний словник*, виданий Академією Наук Української ССР в 1983 року має саме таке оформлення.

І ось, тільки два роки пізніше, прийшов крутий поворот. Перед нами черговий термінологічний словник, виданий цією академією в Києві, 1985 року. Єдина в словнику титульна сторінка надрукована російською мовою.. Ось повний її текст:

„Академия Наук Украинской ССР, Институт государства и права, *Русско-украинский словарь юридической терминологии*, под общей редакцией академика А УССР Б. М. Бабия, Киев, Наукова думка, 1985".

Отже, замість прийнятих досі в двомовних словниках двох титульних сторінок — одна, російська де, як на глум, залишено українською мовою тільки, два слова — назву видавництва. В середині книжки — конспект видання, передмова, список скорочень, навіть інформаційний блянк наприкінці книжки, який досі друкувався тільки українською мовою — все те тільки по-російському. Напис витиснений на обкладинці і на спинці книжки (досі виключно український) — тепер лише по-російському.

Одним словом у цілій книжці українська мова існує лише в реєстрі словника. Ось до чого докотилася українська наука у „вільній Україні": *Українська Академія Наук в столиці України видає працю редаговану українським академіком для українського вжитку,* (бо ж росіянам ця книжка зайва) *російською мовою.* Вона нехтує елементарними правами українського вживача, примушуючи його знати російську мову, щоб словником належно користуватися. Вона, виконуючи наказ Москви, дає вказівку українському читачеві, що його власна мова не є важлива, не є повноцінна, що без неї можна зовсім добре обійтися.

Цей процес повільного вбивання української мови українці на батьківщині відчувають болюче вже багато років. Його давно вже насвітлили, удокументували та показали світові такі люди, як Іван Дзюба — там, а Іван Коляска — тут. Згаданий „відукраїнщений" словник треба вважати кількісним „квантовим" скоком у цьому процесі та доказо, що теперішня Українська Академія Наук стоїть уповні на послугах русифікаторів і культурних імперіялістів Москви. Обговорюваний словник — це доказ, що в Україні становище у видавничій справі тепер гірше, як за царату. Бо, коли тоді в 1907-1909 р.р. виходив у Києві з друку двомовний „*Словар української мови*" за редакцією Бориса Грінченка, він мав титульну сторінку в двох мовах, а тепер російська мова вистачає...

Від появи цього ганебного видання минуло два роки. У Совєтському Союзі проклямовано з великим розголосом політику „гласності" і „перебудови". Уже найближчі словникові видання покажуть, чи сміліві голоси деяких наших письменників в обороні прав української мови матимуть будь-який вплив на припинення цього обурливого глуму російських шовіністів і імперіялістів над українською мовою.

А. Вільшенко

МОВНІ КРИХТИ

Обидві форми імени АНАТОЛЬ і АНАТОЛІЙ є літературні за всіма правописними словниками. Тому, пишучи про окремих осіб, це ім'я слід писати так, як дана особа його вживає. У нас чомусь є тенденція (чи не під впливом російської мови, в якій є лише „Анатолий") робити з Анатолів — Анатоліїв, на що нема ніякої потреби. Кличний відмінок цих імен є АНАТОЛЮ! і АНАТОЛІЮ!

Слово ГРА має особливу множину: не „гри", а ІГРИ. Початкове І зберігається у всіх відмінках множини. Це правило зобов'язує як у Харківському, так і в сучасному підсовєтському правописі. Отже немає оправдання, щоб писати інакше.

Економічна система, що діє в ЗСА, зветься англійською мовою free enterprise. Мало хто знає, як цей термін перекласти українською мовою. З досі вживаних відповідників найкращі є ВІЛЬНЕ ПІДПРИ'ЄМСТВО. Термін ПІДПРИЄМНИЦТВО засвідчений у таких словниках як **Словник української мови** (Київ, 1975) та **Орфографічний словник української мови** (Київ, 1975).

На всяких ювілейних святкуваннях часто чуємо, а то й доводиться читати в пресі про „віддану та безкорисну" працю ювілята (чи: ювіляра). Це, на жаль, жодний для нього комплімент, бо БЕЗКОРИСНА ПРАЦЯ — це праця, що не приносить ніякої користи. Що промовець чи автор допису мав на думці, це БЕЗКОРИСЛИВА ПРАЦЯ, то бто праця, що не дає даній особі особистих користей. Слово БЕЗКОРИСЛИВИЙ утворене від слова КОРИСЛИВИЙ, що однозначне з КОРИСТОЛЮБНИЙ.

Щоб перекласти англійську фразу „I have a headache" є в українській мові аж три можливості:

В мене болить голова.
Мені болить голова.
Мене болить голова.

Словник української мови (Київ, 1970-1980) вважає перший переклад за найкращий, другий — рідковживаним, а третій (найбільше поширений в Західній Україні) добрим лише в розмовному вжитку.

ДИСКУСІЙНЕ

ГОЛОВНИ́Й — ГОЛОВ'Я́НИЙ

Багатозначні (полісемічні)слова в мові часто спричиняють непорозуміння. Воно виникає тоді, як з написаного чи з розмови неясно, котре саме значення слова автор чи розмовник має на увазі. Прикладом такого багатозначного слова є слово ГОЛОВНИЙ, яке за *Словником української мови* (Київ, 1970-1980) (далі СУМ) має 5 значень. Зупинимося тут на двох значеннях. Найбільше поширене значення слова ГОЛОВНИЙ це найважливіший, основний, суттєвий. Найдальше від цього є значення що стосується голови (тобто прикметник від слова „голова").

Якщо говоримо про ГОЛОВНИЙ БІЛЬ, то тут ще можна догадатися, що нам ідеться про біль голови, тобто про друге із вищенаведених значень цього слова. Але коли читаємо, скажімо, про ГОЛОВНИЙ УБІР (напр., якоїсь етнічної групи), то тут вже неясно чи мова про найважливіший убір, чи про накриття голови. Тому, на нашу думку, варто вживати в значенні „стосовний до голови" слова ГОЛОВ'ЯНИЙ,яке і має тільки те одне значення. Хоч його немає в СУМ (як і тисяч інших менше поширених українських слів), його можна знайти в *Словарі української мови* за ред. Б. Грінченка (Київ, 1907), в якому воно подане як записане в Київщині. Це гарне і потрібне слово. Аналогічні утворення з наростком — *яний* в мові вже існують, наприклад: ТРАВА — ТРАВ'ЯНИЙ, КРОВ — КРОВ'ЯНИЙ, ОЛИВО — ОЛИВ'ЯНИЙ. Отже пропонуємо писати і говорити: ГОЛОВ'ЯНА ХУСТКА (а не: головна хустка) ГОЛОВ'ЯНИЙ БІЛЬ — те саме, що БІЛЬ ГОЛОВИ та ГОЛОВ'ЯНІ УБОРИ (напр. як вивіска на крамниці чи назва відділу в універсальній крамниці).

А. Вовк

КОНСУЛЬТАЦІЇ

Один з членів редакційної колегії звернувся до проф. Богдана Струмінського (УНІГУ) із запитанням, чи, на його погляд, правильними є термін РОСІЯНІЗМ та РОСІЙЩИТИ (мову).

Його відповідь, на публікацію якої він дав свою згоду, така:

Називання слів, властивих якомусь народові (зокрема від нього запозичених), наростком на *-ізм/-изм* походить ще від греків. Черговість їхнього творення була така: „атітікос" 'аттичний', „аттікізо" 'аттицизую, говорю на аттичний лад' „аттікісмос" 'аттицизм, говорення на аттичний лад, вислів на аттичний лад'. Цей же модель перейняла латина: Atticus — atticisso — atticismus. Отже правильно утворені тільки такі формації цього значення на *-ізм/-изм*, які виведені з міжнародних (греко-латинських) прикметників, напр. *англіцизм* від Anglicus 'англійський' (тоді як напр. форма *англізм* була б неправильна, бо походила б від Anglus 'англієць'). Прикметником від середньолатинського Moscovia 'Москва' і Moscovita 'москаль, москвич' було Moscoviticus, отже правильною формацією на *-ізм/-изм* буде тут *московітицизм*.

Проте різні культурні европейські нації часто відходять від цього зразка і застосовують усе-таки „неправильний" модель типу *англізм*, напр. у слові *славізм*, англ. Slavism від іменника Slavus 'слов'янин', замість від прикметника Slavicus. Тому гадаю, що не буде великого промаху, якщо замість довжелезного *московітицизм* запропонуємо вживати коротшого *московітизм* (від іменника Moscovita).

Цілковитим браком мовознавчої культури в цих справах відзначаються росіяни, особливо після 1917 р. (а за ними їхні хохлацькі підспівувачі). У них зовсім прийняті такі терміни, як *славянизм, этранжизм* (утворений змішанням двох різних мов) тощо.

У світлі вищесказаного, термін *росіянізм* також мовно некультурний. Термін *русизм* створений від середньолатинського Russus 'русин або всякий східній слов'янин', отже остаточно можна з ним погодитись як і з терміном *славізм*. Більш культурно створене слово *рисицизм* від прикметника Russicus 'руський, східнослов'янський'. Проте ці слова занадто семантично баламутні. Можна було б їх замінити грецькими формами з -о- („россікос" 'русский, варязький'). Тоді ми мали б *россицизм* або коротше і менше культурне *россизм*. Відповідно до того могла б бути і *россифікація*.

Справа *російщити* значно простіша. Такі дієслова легко творяться в українській мові від етнічних прикметників: *польський — польщити, московський — московщити, український — українщити* тощо.

Із виступу...

(Закінчення зі стор. 3)

закладами написала листа до Президії Верховної Ради УРСР. Я хотів би вам викласти зміст цього документа, оскільки в ньому, на мій погляд, запропоновано важливі й конструктивні заходи для радикальної зміни становища.

Тим більше прикро, що в запропонованому для обговорення громадськістю проєкті Статуту середньої загальноосвітньої школи повторюється на перший погляд демократичне положення, яке, однак, по суті, узаконює ігнорування в школах республіки української мови. Йдеться про четвертий параграф проєкту Статуту, де записано: „Батьки, чи особи, що їх заміняють, мають право вибирати для дітей за бажанням школу з відповідною мовою навчання".

Це правило, що існує вже 27 років і на практиці призвело до занедбання вивчення національної мови у середній та вищій школах нашої республіки, базується на статті 26 Закону Української РСР про народну освіту, де записано: „Батьки або особи, що їх заміняють мають право вибирати для дітей за бажанням школу з відповідною мовою навчання".

Застосування процитованих пунктів з проєкту Статуту і Закону призвело до шкідливого протиставлення української та російської мов, до виникнення явищ, принципово чужих інтернаціоналістському духові радянського життя. В результаті різко зменшилася кількість шкіл з українською мовою навчання, є ряд обласних центрів, де майже нема українських шкіл, склалася ненормальна ситуація, за якої мережа навчальних закладів рідною мовою і віддалено не відповідає національному складові населення.

Вважаємо, — пишеться в листі — що згаданий параграф у проєкті Статуту та стаття Закону, яка служить йому юридичною підставою, не тільки не враховують потреби державної відповідальності за розвиток мов, а й спрямовують розв'язання мовних питань у русло стихійності. На бажанням батьків, а державним підходом, в основі якого лежить турбота про всебічний розвиток культури всіх націй і народностей, має визначатися кількість навчальних закладів з тією чи тією мовою викладання, в залежності від національного складу населення даної території.

Ось чому замість положення, процитованого в 4-му параграфі проєкту Статуту, пропонуємо записати: „Мову навчання визначає Міністерство освіти союзної республіки відповідно до національного складу населення того чи іншого регіону в республіці". Пропонуємо у встановленому порядку внести відповідні зміни і до Закону Української РСР про народну освіту.

Суперечить ленінській національній політиці і дивна практика, яка набула поширення на Україні, — звільняти учнів від вивчення української мови та літератури в школах з російською мовою викладання. Абсурдність таких звільнень тим очевидніша, що правом звільнятися від вивчення української мови часто користуються самі ж українці. Отже, учень не може бути звільниним від вивчення математики, чи іноземної мови, але може бути звільнений від мови корінного населення республіки, і дуже часто від своєї рідної мови. Такого національного нігілізму не може допустити жоден цивілізований народ...

Тому до восьмого параграфа проекту Статуту пропонуємо додати новий (сьомий) абзац: „З метою патріотичного та інтернаціонального виховання учнів у школах з російською мовою викладання в союзних та автономних республіках як обов'язкові предмети вивчаються мова, література та історія даної республіки"...

Лист за дорученням президії правління СПУ підписали Ю. Мушкетик, Б. Олійник, Д. Павличко. Хочу доповісти, що цей документ знайшов підтримку в тих, до кого адресовиний, хоч письмової відповіді ще й немає. Будемо сподіватися, що Статут середньої загальноосвітньої школи, який тепер наново укладається спеціялістами, передасть справу радянської народної освіти в руки держави, застосує вимоги Леніна до організації шкільної справи...

Не знаю точно, скільки, але думаю, кілька тисяч студентів з Африки й арабського світу вчаться у вищих навчальних закладах України. І замість того, щоб якнайчастіше показувати їм наукові й педагогічні досягнення української мови, щоб пропагувати ленінську національну політику на практиці, в дії, ми задля них перевели на російську мову десятки факультетів і вузів, цілком звільнили наших гостей від природного потягу виробляти в собі почуття прихильності й сампатії до землі, на якій проходить їхня молодість. Не менш іноземців, ніж у нас, вчиться, скажімо, в Болгарії чи Чехо-Словаччині, але всюди вони здобувають освіту мовою народу, серед якого живуть, їм і на думку не спадає відмовлятися, наприклад, від вивчення словацької мови на тій підставі, що нею розмовляє всього чотири мільйони, бо ж самі вони — представники чисельно невеликих народів і вже в силу тільки цього факту прагнуть національної рівноправності.

А чи не могли б ми створити на Україні спеціяльний університет для іноземних студентів, у якому вони здобували б освіту і російською і українською мовами, спеціяльний заклад, який звільнив би наші вузи від запровадження в них російської мови на тій підставі, що нам треба готувати спеціялістів для закордону?

„Підстав" і „приводів" для того, щоб українська мова втрачала дедалі більше сфер для свого вжитку, щоб була витіснена з життя й стала викопним експонатом ревнителі музейного інтернаціоналізму при думують і винаходять дуже багато. Чим не підстава — зайве навантаження, зайва мова. Раніше треба було складати вступні іспити у вузи України з двох, мов, української та російської, тепер — одна зайва. Чим не підстава — нема підручників. У 20-их роках видавалися для технічних вузів та училищ, для медичних інститутів і т.п. підручники українською мовою. Чому тепер не видаються?...

Є у нас, певна річ, прекрасні героїчні вчителі — викладачі української мови та літератури. Треба, щоб ми знали їх, щоб писали про них, щоб усім народом шанували їхню благородну працю. Ми чули їх з трибуни учительського з'їзду і раділи їхніми успіхами. Та мусимо визнати, що, на жаль, становище вчителя українїста дуже складне й важке. Ось читаю ту ж таки вже цитовану Леонідом Новиченком миколаївську молодіжну газету „Ленінське плем'я" за 26. III. 1987 року: „Перший урок її приголомшив. Перекреслив усе. Пусті байдужі очі старшокласників. Клас зустрів „новеньку" вчительку знавагою і презирством. Бо вона — викладач української мови та літератури... Спочатку Наталія Сергіївна вірила, що розіб'є цю стіну байдужості. Завдяки безсмертним творам Шевченка, Франка, Гончара. Та коло почало звужуватися. Зневагу до української мови й літератури відчувала і з боку батьків, навіть з боку вчителів. Адміністрація ставилася до вчителя української мови та літератури як до другосортного спеціяліста. В такому становищі Наталія Сергіївна вистояла два роки. І назавжди залишила викладання Шевченка, Франка, Гончара..."

Для мови все має значення: зібране в багатьох томах лексичне багатство, написані нею книжки, трактати, де аналізуються різні стилі й діалекти, вивчення всіх її пластів і т.д., і т.д., але все це мізерія, якщо мова перестає звучати. Оті сколихи повітря в устах народу, оті в буквальному розумінні видихнуті слова й думки, мелодії та почування — ось що найдорожче для кожної мови, ось що посвідчує, що народ має душу і свою індивідуальність. Плуг, яким не орють, іржавіє, мова, якою не говорять, гине.

Що ж потрібно нашій мові, щоб вона могла широко й спокійно дихати, розвиватися й жити поруч зі своєю сестрою справді як із рідною, щоб вона як художня писемність не віддалялася від живого мовлення, а функціонувала як єдиний процес, в якому слово писане й мовлене одне одного збагачує й відшліфовує, щоб, зрештою, бути могутнім засобом духовного виховання? Українській мові потрібен конституційний захист. Вона повинна набути, як грузинська, вірменська та азербайджанська, статусу державної мови в УРСР. Та цього буде, безперечно, замало. Кажучи словами Леніна, „треба запровадити найсуворіші правила відносно вживання української мови в нашій республіці, і, знов кажучи словами Леніна, „тут потрібен буде детальний кодекс", який має визначити конкретно сфери життя, де користування українською мовою стало б обов'язковим. Можуть сказати, що статтями, такого кодексу будуть порушені права людини, тепер модно говорити про ці права. Та я вважаю, що нема вищого права на світі, як право народу на життя.

Нещодавно мені довелося побувати в одному глибинному селі центральної України на святі Перемоги. Біля меморіялу, де горить вічний вогонь, де на граніті викувані імена полеглих односельців, виступили перед народом українською мовою їхні посивілі товариші, фронтовики, брати і сини. А потім взяли слово піонери, внуки й правнуки. Зі шпаргалок російською мовою, стертими, бюрократично-холодними фразками зверталися вони до своїх дідів і прадідів з подякою за щасливе дитинство. Чому так? — питаюся. Такий сценарій затверджено в райкомі партії, — відповідають. А чи затвердили б цей сценарій ті, хто віддав своє життя в битві з фашистами, між іншим, і за те, щоб їхні правнуки розмовляли рідною мовою? Хіба люди, які пишуть і затверджують такі сценарії, не позбавлені не те що національної гордості, інтернаціоналістського світогляду, а найпримітивнішого морального почуття? Хіба можуть вони називатися комуністами та ще й працювати в райкомі партії, хіба не виховують вони під гаслами фальшивої любові до російської мови безбатченків, якими поробилися самі, а що більше, чи не вони є збудниками шовіністичних і націоналістичних мікробів у нашому житті?...

Нема сумніву, що ми вирівняємо дорогу, на якій самі поробили вибоїни і діри, дорогу, що потрібна не лише нам чи нашим нащадкам а й багатом народам, усьому світові...

„Літературна Україна" за 9.7.1987.

МОВНА УСМІШКА З НАУКОЮ

Під час перерви на Шевченівському святі.

ВІН: А знаєте, пані, після мене то Шевченко найбільший український поет.

ВОНА: (здивовано): Ви хіба жартуєте! Чи може ви справді такий безнадійний зарозумілець?

ВІН: збентежений, кліпає очима, червоніє і мовчить. Розмові кінець.

Очевидно ВІН—уроженець Західної України—хотів сказати, що на його думку Шевчено—найбільший український поет. ВОНА ж, „східнячка" зрозуміла, що її співрозмовець сам поет і ставить себе вище за Шевченка. А є таким мегаломаном й говорити шкода.

Запам'ятайте: В літературній мові слово ПІСЛЯ не має значення польського wedlug. Тому: не „після мене", а ПО-МОЄМУ, не „після можливости", а ПО МОЖЛИВОСТИ, ПО ЗМОЗІ, не „після своїх сил", а в міру своїх сил.

Цікаво, що різні споріднені мови вживають різних прийменників в ідентичних слосполученнях. Наприклад, поляк живе при вулиці Широкій, росіянин ПО вулиці Широкій, а українець НА вулиці Широкій. Тільке таке словосполучення в українській мові літературне і так треба писати і говорити.

ГРОМАДИ ВЕЛИЧАВО ВІДЗНАЧИЛИ 70-ТІ РОКОВИНИ ПРОГОЛОШЕННЯ НАЗАЛЕЖНОСТИ УКРАЇНИ

Каракас

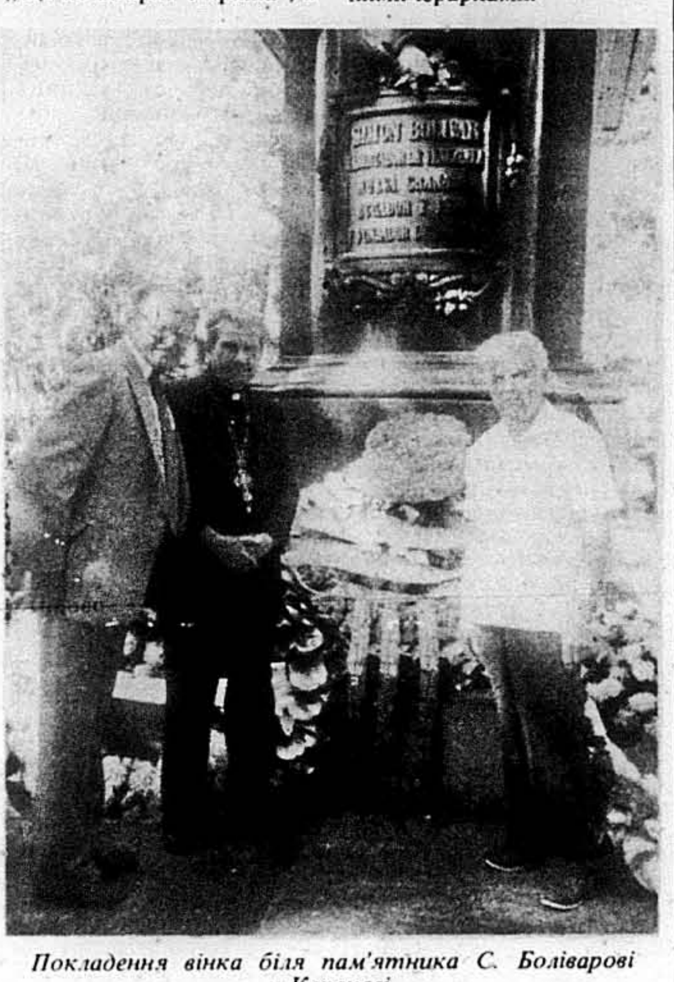
У п'ятницю 22-го січня ц.р., у місцевій катедрі біля площі Болівара була відправлена Служба Божа в намірені українського народу з нагоди роковин проголошення незалежности України. Урочисту Службу Божу відправив о. протопресвітер Леонід Лотоцький, адміністратор Української Православної Церкви на Венесуелю.

Зараз після Служби Божої на площі біля пам'ятника С. Боліварові покладено великий вінок з написами українською і еспанською мовами від різних українських організацій і в присутності численних представників поневолених націй. Як ніколи раніше, під час покладення вінка оркестра Каракасу відіграла український національний гимн „Ще не вмерла Україна", а військова варта кадетів презентувала зброю на струнко. Це зробило позитивне враження на присутніх.

Після покладення вінка у великому репрезентативному мотелі Ель Конде відбувся урочистий бенкет. Найперше був прочитаний Акт проголошення самостійної України. Від українців промовляв голова комітету Визволення України Юрко Грицик. Після того відбулись привітання представників поневолених націй: Польщі, Куби, Хорватії, Мадярщини, Румунії та балтійських народів. Від уряду Венесуелі промовляв представник міністерства комунікації. Також були промовці від усіх головних місцевих часописів.

Можна було зауважити, що цього року було велике заінтересовання з боку державних чинників.

При тій нагоді деякі промовці згадували про недалекі святкування Тисячоліття Хрищення України. Якраз тепер відбувається інтенсивна підготова до конференції, присвяченої Тисячоліттю Хрищення України, з участю ширшого громадянства, а в першу чергу духовенства різних еміґрантських груп з визначними венесуельськими церковними ієрархами.

Покладення вінка біля пам'ятника С. Боліварові у Каракасі.

Заплянавано заздалегідь розіслати еспанською мовою „Білу книгу" про чорні діла Кремля з відповідною інтерпретацією Ґорбачова з „перестройки", а також усі необхідні матеріяли про Хрищення України з науковими доказами про різницю України і Росії.

М. Чорний

Вілліямставн

Двадцять другого січня українська громада з Вілліямставну, Н. Дж. і околиці вже третій раз з черги відсвяткувала гідно річницю проголошення незалежности української держави і відзначила Тисячоліття Християнства в Україні.

Проклямації з приводу цих величних подій підписав мейор Монро Кармен Дінові в 10-ій год. у своєму бюрі. Після цього доня П. Лісного Лариса вручила йому китицю квітів. Решта програми, з огляду на гарну погоду, продовжувалась на дворі перед громадським будинком.

Мейор відчитав обидві проклямації і передав їх Александрові Кобасі, головному організаторові цього свята.

Після піднесення українського й американського прапорів і відспівання національних гимнів Павло Лісний, молодший, відчитав коротку промову, з'ясовуючи історичне значення і суть цих українських свят і коротко сказав про наше минуле і надію на майбутнє.

На закінчення мейор, о. монс. В. Паска і всі присутні були запрошені на прийняття, яке приготовили наші пані.

За успішне проведення свята, крім А. Кобаси, щира подяка належиться ще й парохові українських церков в Черри Гилл та Вілліямставні, о. В. Пасці, котрий повідомляв і закликав парохіян до масової участи у святі, П. Лісному, що подбав про присутність репортерів американської преси, в якій обширно і прихильно був описаний перебіг цього свята, паням за гостину і всім присутнім, що своєю участю спричинились до звеличення великих українських річниць.

Мейор Монро Кармен Дінові відчитує проклямації.

Чикаґо

Архітект Орест Баранюк, адвокат Юліян Куляс і д-р Мирослав Харкевич.
(Світлив Петро Дудич).

В неділю, 24-го січня ц.р., українська патріотична громада метрополітального Чикаґо святково, достойно та величаво відзначила 70-ту річницю проголошення української державности. Відзначення відбулося у формі святкового бенкету, а місцем для святкувань послужили залі готелю Шеретон Інтернешенал.

Цьогорічне святкування нашого державницького акту з 22-го січня 1918 року було підсилене фактом, що це кругла дата — 70-річчя, а ще більше тим, що цей рік є нашим ювілейним роком, в якому відзначуємо Тисячоліття Християнства України. Тому, відзначуючи наш державницький акт, ми рівночасно відзначували монументальну подію прийняття християнства нашими предками, вповні відзначуючи природне поєднання українського християнства з державницьким будівництвом нашого народу.

Цьогорічний бенкет відбувся в особливо піднесеному настрої. За президіяльним столом сиділи владики наших церков: архиєпископ Константин, єпископ Іннокентій, пастро Олекса Гарбузюк, майор Армії УНР Микола Личик, конґресмен Генрі Гайд, представники стейтового уряду — сенатор Володимир Дудич та репрезентант Мирон Куляс, голова чикаґського Громадського Комітету тисячоліття Християнства в Україні дир. Роман Мицик, етнічний відпоручник губернатора Лев Казанівський, численні представники поневолених комунізмом народів, ряд представників українських та етнічних організацій, а на залі була присутня з духовенством та Сестрами п'ятисотенна українська громада, серед якої були й Ірина Ратушинська та Ігор Геращенко.

На бенкеті відзначено Українським Мужем Року д-ра Юліяна Куляса. Чикаґська українська громада відчувала гордість, що в цей пропам'ятний день честю українського мужа року відзначено саме д-ра Куляса, багатогранна діяльність якого так тісно пов'язана з чикаґською громадою у різних ділянках її політичного, громадського, господарчого, молодіжного та спортового секторів.

Д-р Куляс, одначе, заслужив собі на честь мужа року своєю діяльністю, засяг і значіння якої виходять далеко поза межі чикаґської громади, і закріпив за собою титул дійсно відданого громадського діяча. Згадаймо кілька маркантних моментів з багатої діяльности д-ра Куляса, а це: його чотирирічна оборонна акція Володимира Половчака, акція пов'язана із справою українського моряка Медведя, якому, на жаль, не пощастило одержати свободу, участь д-ра Куляса, як постійного члена, у американській урядовій репрезентації на конференцію до Відня в справах Гельсінкських угод і можливо, чи не найважливіший осяг д-ра Куляса, це те, що він був ініціятором, а від часу створення — постійним президентом найбільшої української фінансової установи банку „Певність", інституції, що за час свого існування видала сотні тисяч долярів на різні українські цілі.

Д-р Юліян Куляс — активіст, який завжди підходив до проблем українського життя оптимістично, як він сам це заявив у своєму слові після прийняття плаку з рук голови іллинойського Відділу УККА д-ра Мирослава Харкевича. Говорячи до присутніх англійською та українською мовами, д-р Куляс висловився, що найбільшим його бажанням є активізація наших молодих людей в різних ділянках нашого українського життя як також і на американському політичному відтинку, а найбільшою турботою — відсутність єдности в нашій спільноті. Святкова громада вшанувала д-ра Куляса на бенкеті вставанням з місць.

На бенкеті, що розпочався відспіванням американського національного гимну, і на якому інвокацію провів Владика Іннокентій, а благословення доконав Владика Константин, ще промовляли д-р Харкевич, який зробив відкриття, конґресмен Гайд, президент іллинойського Комітету Поневолених Народів п. Оксас, Л. Казанівський та Володимир Половчак, які в своїх словах нав'язували до святкувань нашої державности, висловлюючи свої ґратуляції д-рові Кулясові. Дир. Мицик в своїм слові привітав нашу ієрархію за духову опіку в підготовці до святкувань нашого Тисячоліття та поділився з присутніми оглядом заплянованих ювілейних святкувань в стейті Іллиной.

В мистецькій частині виступив чоловічий хор „Сурма" під диригентурою проф. Романа Андрушка у фортепіяновому супроводі Орисі Покорної. Хор з успіхом виконав чотири пісні: американську „Борн ту бі фрі" та українські — „Бандуристе, орле сизий" з сольо Т. Ванджури, „Гей степами" з сольо В. Зарицького і Р. Маркевича та „Ой, видно село". Бенедикцію на закінчення бенкету зробив пастор Гарбузюк. Господарем на бенкеті був інж. Орест Бараник, який з помітною вільністю провів програму святкового бенкету. Бенкет закінчено відспіванням українського національного гимну.

Напередодні святкового бенкету, тобто в день роковин 22-го січня, на подвір'ї собору свв. Володимира і Ольги відбулося піднесення національних прапорів та апель з участю численного духовенства, українських комбатантів під проводом старшини Богдана Кашуби, шкільної молоді школи св. отця Миколая з директоркою Сестрою Хризантою й учительками, та громадян, між якими був присутній свідок наших Визвольних Змагань майор Армії УНР Микола Личик. Молитву на апелі провели о. Шаґала та о. Панчук. Проклямацію від губернатора стейту Тампсона відчитав Л. Казанівський, а олдермен 32-ої варди відчитав проклямацію міської ради та лист-привіт від майора Соєра. Програму апелю провів інж. Степан Ґоляш.

Того ж дня ввечорі в соборі свв. Володимира і Ольги був відправлений Молебень в намірені українського народу. У відправах брав участь Владика Іннокентій та шість священиків обидвох віровизнань. Також були присутні на Молебні баптистські провідники. В Молебні брали участь зі своїми прапорами сумівська молодь та комбатанти.

Л. Костелина

Лорейн

Заходом Громадського комітету, зорганізованого з представників місцевих українських організацій в Лорейні, Огайо, відбулось святкове відзначення 69-их і 70-их роковин проголошення незалежности України й з'єднання усіх українських земель в одну соборну й незалежну державу.

Святкування поділилися на три частини: в неділю, 24-го січня ц.р., о 10-ій годині ранку, в обох українських церквах, були відправлені урочисті Служби Божі в намірені українського народу. Після Богослужб були відправлені Панахиди за поляглих героїв, які віддали своє життя за волю України.

Того ж дня о годині 2-ій по полудні громадяни та представники місцевих українських організацій й церков зійшлись у приміщенні будинку Міської управи, де в присутності мейора міста Алєкса Олєйка відбулася коротка програма.

Під час програми майор А. Олейко прочитав підписану ним проклямацію Дня Незалежности й Соборности України. Він наголосив також слова конґресмена Джана Раріка, демократа із стейту Луїзіяна „Ви, українці, заплатили вже, мабуть, найбільшу ціну в боротьбі за волю, і ми молимось спільно із вами, щов наблизився той день, коли ви також приєднаєтесь до великої родини вільних народів".

Молитву за український народ, за всіх присутніх та за українців у цілому світі провели: о. Петро Гронський по-українському, а о. Іван Бручок по-англійському.

Опісля всі учасники вийшли на площу, де під звуки українського національного гимну на щоглі вивішено поруч з американським український синьо-жовтий, прапор, який повівав на ратуші протягом цілого тижня.

Мейор Лорейну після підписання й прочитання проклямації Дня Української Незалежности в присутності української молоді й громадянства (зліва): о. Іван Бручок, настоятель УПЦеркви, о. Тімофій Білинський, Ляриса Боївка, Михайло Боївка, Михайло Бручок, Наташа Ріді, Петро Гашієр, о. Петро Гронськцй, настоятель УКЦеркви, Анні Вісці, Таня Погуляй, мейор Алекс Олєйко, Тіна Погуляй, Мередетг Хаванська, Надя Ріді, Тетяна Сілецька, голова Громадського комітету.

О годині 3.30 по полудні в залі будинку Товариства Українського Народного Дому відбулася програма, якою проводила Тетяна Сілецька, голова Громадського комітету.

Святочну доповідь виголосив д-р Володимир Базарко, адвокат і громадський діяч з Парми, який у змістовній доповіді, у доступний спосіб із знанням справи проаналізував історію Актів 22 січня 1918-19 років, підкресливши велике їх значення в історії українського народу, бо вони відіграли рішучу ролю в кристалізації української незалежницької ідеї на майбутнє.

На фундаменті тих ідей, в році 1939 14-го березня проголошено українську державу на Закарпатській Україні.

В році 1941 30-го червня відновлено українську державу, а рік після цього постала славна-Українська Повстанська Армія (УПА) яка боролася вісім років на два фронти: проти німецького й російського агресорів.

В заключенні д-р В. Базарко наголосив слова Василя Симоненка „Народ мій є! Народ мій завжди буде! Ніхто не перекреслить мій народ"!

У програмі свята взяли участь молоді бандуристки — Ліна Василина, Надя Паселська й Надя Тарнавська з Парми. Вони виконали народні пісні, присвячені святові 22-го Січня. Поезію про 22-го Січня, продеклямувала Христя Почтар.

Ця святочна академія хоч мала формою, але багата змістом, зробила велике враження на присутніх, і за це вони часто нагороджували виконавців рясними оплесками.

Відспіванням українського національного гимну „Ще не вмерла Україна" закінчено ці святкування.

Після святкової частини учасники й запрошені гості з Парми залишилися на товариську зустріч, де під час перекуски провели гарний вечір.

Степан Ганчарик

Сейнт Пітерсбурґ

Святкування січневих роковин підготовив Громадський комітет ще далеко перед устійненою датою. 22-го січня делеґації від українських громад Ст. Пітерсбурґу і Норт Порту виїхали до столиці стейту Талагасі, щоб прагадати американським урядовим чинникам про наші змагання та світлі дні волі нашого народу.

Точно в год. 11.30 перед полуднем, екзекутивний асистент Пеґі Річардсон попросила всіх до конференційної залі, де прийняв нашу делеґацію секретар стейту Дан Смит. Чисельну українську делеґацію репрезентували: колишній президент УНСоюзу Йосиф Лисогір з Норт Порту та Іван Ґавалюх з Ст. Пітерсбурґу. Поодинокі делеґати репрезентували такі організації, товариства чи установи: церкву Пречистої Діви Марії в Норт Порті-Анна Мар'яні, Петро Яцевич, Юрій Каспер, Галина Каспер, Анастазія Бродів, Анна Скіс та Іван Павлічко; церкву Св. Андрія і Культурний Центр — д-р Володимир Король, Йосиф Іванів, Анна Іванів і Лев Кириченко; українську автокефальну церкву в Темпа Бей — Іван Чернишов; Українсько-Американське Товариство — Іван Ґавалюк; Відділ УККА, — Дмитро Сулима, 55-ий відділ ООЧСУ — Михайло Край; Володимир Скат і Галина Скат — УНСоюз та від Провидіння — інж. Тарас Дурбак. Всіх представив Й. Лисогір. Він відмітив, що цей рік є особливо важливим, бо цього року входимо в Тисячоліття Хрищення України. Секретар стейту з увагою вислухав та по виміні думок з поодинокими членами делеґації відчитав проклямацію та під оплески передав її Й. Лисогорові, а цей передав Іванові Ґавлюхові, який був організатором поїздки з рамени Громадського комітету в Ст. Пітерсбурзі. Він попрохав, що у майбутньому в день проголошення вивісити український прапор, на що секретар стейту погодився.

Під час спільної перекуски, спеціяльно приготованої для нашої делеґації, прибув на залю директор бібліотеки та інформації Барратт Вілкінс. В розмові з ним, Іван Ґавалюх запропонував йому каталог англомовних видань, щоб їх закупити до бібліотек, університетів та коледжів, та вручив йому памфлети про Україну, видання Гарвардського Університету.

В загальному поїздка була дуже успішною, а її продовженням було відзначення січневих роковин в неділю, 24-го січня. В церкві Богоявлення Господнього о. декан Ярослав Федик відправив, Службу Божу в намірені українського народу та Панахиду за поляглих героїв. Відтак у святково прибраній заповненій людьми залі, де у зелені і квітах гордо виднів Софійський Собор та герб України — Тризуб, оформлений невтомним Олесем Куцом, розпочато програму американським гимном, що його відспівала Христина Панчук. Коротким словом свято відкрив Степан Лавровський, а опісля Марія Андрейко прекрасно провела аналізу січневих роковин англійською мовою. Відтак — Четвертий Універсал — у виконанні Степана Лавровського, а хор „Україна" відспівав пісню „Засяло сонце золоте" сл. У. Безгрішного, муз. І. Недільського. Головну добре опрацьовану промову виголосив Орест Ґалан. Провідною думкою доповіді було те, що ідеї Четвертого Універсалу не вбити ворогам. Вона, ідея, скроплювана кров'ю героїв Визвольних Змагань, Карпатської Січі та славетної Української Повстанської Армії, зацвіте квітом волі для України і українського народу.

Потім Марійка Ганушевська-Гал виконала мелодеклямацію „Батьківщина", оформлення Мирослави Ґалан. „Вічний Революціонер" сл. І. Франка, муз. М. Лисенка виконав хор „Україна". Поезію „Майдан Софії" пера М. Щербака продеклямував Гриць Деді-Бучинський, співала повстанська пісня „Розлягалися тумани" сл. Н. Н., муз. П. Майборода.

Українським гимном „Ще не вмерла Україна" закінчено цьогорічні святкування.

Слід додати, що через відсутність диригента Мирослави Ґалан, в зв'язку з хворобою, хором диригувала паніматка Стефанія Петляк у фортепіяновому супроводі Рени Мейсі. У цьогорічних святкуваннях громадну участь в День Незалежности взяли участь також гості з Норт Порту та дооколишних міст Ст. Пітерсбурґу. Гостей і місцевих учасників гостили обідом пані з 55-го відділу ООЧСУ.

Учасник

Елізабет

Посадник міста Елізабет, Н. Дж., Т. Данн підписав проклямацію Дня Української Незалежности в присутності представників українських організацій. На його доручення вивішено український прапор на ратуші міста, а головну вулицю переіменовано на Український Бульвар. На знімку (зліва): Г. Федун, М. Бокало, К. Флин, М. Курівчак, М. Пінковський, Р. Мацкевич, К. Флин, сидить посадник міста Томас Данн, Л. Боголенес, о. Й. Федорик, парох д-р Р. Граб, Б. Голда, М. Хитра і М. Іванців.

ІРАКСЬКІ ВІЙСЬКОВІ бомбардувальники відновили налети на іранську територію у відплату за систематичне бомбардування іранською артилерією і ракетами іракських поселень. Тим разом іракські літаки збомбили і знищили два важливі стратегічнil мости через дві про ки, через які іранці перекидали на фронт не тільки зброю, але також вояків більшими кількостями

ПІСЛЯ 16-МІСЯЧНИХ переговорів у суботу, 20-го лютого ц.р., власник нюйоркської щоденної газети „Ню Йорк Пост" Руперт Мирдок і проводи газетних профспілок дійшли до порозуміння і в той спосіб продовжили існування цієї 187-літньої газети ще на один рік. Тепер є відкрита дорога до продажу газети нюйоркському продавцеві нерухомостей Пітерові Калікову за 37.6 міл. дол.

ТОВАРИСТВО СВЯТА СОФІЯ — КОМІСІЯ ПАТРІЯРШОГО ФОНДУ

повідомляє:

на ПАТРІЯРШИЙ ФОНД зложили

XI-87

500.00 дол. Михайло Куриляк і син Роман (у пам'ять бл. п. Анни Куриляк у першу річницю смерти),
по 100.00 дол. Тарас і Ірена Ванчицькі (у пам'ять сина бл. п. Евгена у першу річницю смерти), д-р Олександер Стрільбицький, Ярослав Сидір, д-р Роман Осінчук, Іван і Софія Головка (у пам'ять брата і шваґра бл. п. Василя Головка), Михайло і Ольга Середа, Ярослав і Дарія Ратич (у пам'ять бл. п. тети Анни Тихої, бл. п. Івана Іскала, бл. п. мґра Ярослава Щербанюка, бл. п. Володимира Сусли),
по 50.00 дол. Марія Матківська, Роман Раковський, П-во Качанівські, Іванна Блага, С. Сольський (Володимир Добровольський), (у пам'ять бл. п. Івана Іскала),
по 25.00 дол. Олена Костюк, Михайло Куриляк (у пам'ять бл. п. Романа Лазурка), Роман Лехіцький,
20.00 дол. Марія Білозор (замість квітів на могилу бл. п. Марії Яців),
по 10.00 дол. Іван і Марія Ґумовські, Йосиф Губчак, Ольга Весела,

---

У пам'ять бл. п. Івана Чорного зложили:
100.00дол. М. Крижанівська,
10.00 дол. О. Томашівська,

На радіопрограму „Голос Української Діяспори зложили:
50.00 дол. Володимир і Галя Горбовий з Родиною (у пам'ять сл. п. Родичів, братів і сестри),
На радіопрограму „Голос Української Діяспори" зложили:
50.00 дол. Іван і Софія Головка (у пам'ять брата і шваґра бл. п. Василя Головка),
по 25.00 дол. у пам'ять бл. п. Василя Головка зложили: Марія і Теодор Флюнт, Софія і Іван Дзіндзюра, Олена і Юліян Головчак,
20.00 дол. Юрій Флюнт,

Коляда 1986/87 Українського Патріярхального Товариства — Відділ Пітсбург, Па. — переслав Андрій Ґерманський, (Голова).
Пітсбург — південь — збірщики: Андрій Ґерманський, М. Баран,
зложили:
по 50.00 дол. д-р Василь Ящун, Іван Дзядик,
по 30.00 дол. Михайло Крупа, Осип Полатайко,
по 25.00 дол. інж. Р. Бойкович, Андрій Ґерманський, Петро Шагала,
по 20.00 дол. Микола Дуркач, Юрко Перекішка, Микола Франко, Андрій Заблоцький, Іван Кростин, Партеній Данек, Брати Олійники,
по 10.00 дол. Василь Максимович, Володимир Гуменицький, Василь Дитко, Дмитро Головатий, Панько Плакс, Евген Зварич, Йосиф, Качурак, Роман Спільник, Василь Бобурчак, Пелагія Іваньків, Петро Мількат, Теодор Івасів, Михайло Бібик, Петро Бельґош, Василь Бобик, Максим Чорній, Анна Боднар, Стефанія Голубяк, Петро Годованець, Ярослав Бернацький, Микола Дзядик, Микола Мураль, Михайло Баран, Іван Роґовський, Петро Глутковський, Іван Горпут, Петро Бліщ,
по 5.00 дол. Матвій Семків, Андрій Путяк, Марія Купчак, Антін Шмуль, Павло Гірник, Іван Грицюк, Павло Яцишин, Володимир Яцишин, Дзядик, Іван Іваноньків, Михайло Ґерманський, Микола Прокопчук, Михайло Міщук,

---

Карнеґі, Па — збірщик М. Сивий,
зложили:
по 25.00 дол. Теодозій Сивий, Марія Сімек,
по 10.00 дол. Микола Сивий, Григор Шараневич, Евген, Чучман,
по 5.00 дол. Микола Нечепір, Михайло Міщук,

Мекізпорт, Па. — збірщик Михайло Смерека,
зложили:
по 50.00 дол. Михайло Смерека, Данило Смерека,
по 10.00 дол. Т. Боднар, Жінки „Пирожниці", Дорота Брукс, Роман Гарвас,
по 5.00 дол. Дорис Неро, Ник Ґосцінський, Мери Бельбак,
по 3.00 дол. А. Г. Калінчак, Павло Кейз, Дорота С. Сіґмунд, Йосиф Сас,
по 2.00 дол. Джим Ореняк, Юрко Тотин, Джон Кейз, Йосиф Ореняк, Маріянна Сорочак, Лорейн Вавра,
1.00 дол. А. Лесняк,

Мекізракс, Па — збірщик Іван Михайлів,
зложили:
по 20.00 дол. Іван Михайлів, Андрій Плюта,
10.00 дол. Василь Воробій,

Аликвипа, Па. — збирала О. Манастирська
зложили: 100.00 дол. Родина О. Манастирської,
по 25.00 дол. Зенон Комоницький,
по 20.00 дол. д-р Михайло Еванчо, Ілля Матіяш, Василь Манастирський, Володимир Служинський, Антін Кармазин,

---

Пітсбург, Па. — північ — збірщик Степан Вочек,
зложили:
100.00 дол. інж. С. М. Тимяк,
50.00 дол. Матвій Сохоцький,
по 25.00 дол. Іван Качмар, о. Юрій Апелярд,
15.00 дол. Петро Добростан,
по 10.00 дол. Богдан Маланчук, Іван Кікта, Юстина Челепіс, Степан Вочек, Олег Баран, Василь Ґула,
по 5.00 дол. Джон Смит, Іван Родзай, Михайло Добрянський, Петро Щерба, Михайло Білик,

---

Листи ч. 0043А, 0044А і 0046А — збірка Товариства Свята Софія — Відділ в Денвері, Кол. з приводу третьої річниці смерти Блаженнішого Патріярха Йосифа.
Переслав мґр Іван Костюк (Голова),
збірщики: Александер Лиско і Ярослав Стецюк
зложили:
500.00 дол. Ярослав Стецюк,
по 100.00 дол. Александер Лиско, Марта і Наталка Арнолд, Укр. Патр. Товарство в Денвері,
по 50.00 дол. Евген і Теодозія Федак, Ярослав і Марія Нижник, мґр Іван і Софія Костюк, Петро і Стася Романишин,
40.00 дол. Іван Паркулаб,
по 25.00 дол. Марія Фіґлюс, д-р Богдан Винар, Орест і Антоніна Коптунюк, Іван і Марія Венжівський,
по 20.00 дол. Ярослав і Анна Гончар, Володимир Горчаківський, Марія Григоришин,
по 15.00 дол. Маріян Морозевич, Михайло Семкович,
по 10.00 дол. Любомир Колтунюк, Дмитро Дубчак, Мирон Карабін,
по 5.00 дол. Володимир Цебрій, Петро Лунь, Евстахій і Анна Кравчук, Роман Колтунюк, Волтер Ґулік, Богдан Макопьондра,

---

Список жертводавців:
Збірка Українського Патріярхального Товариства — Відділ Бофало, Н. Й. за 1986 рік.
Оксана Бережницька — (Голова).
Збірщики: Оксана Бережницька, Зенон Боднарський, Михайло Гнатик, д-р Семен Дорощак, Степан Душенко, Корнель Дзюба, Дмитро Ільківський, Андрій Кілко, Олекса Купик, Михайло Курляк, Василь Мельник, Михайло Мандзій, Михайло Мохнач, Михайло Миськів, Володимир Музичка, Михайло Пелех, Таня Паславська, Андрій Петришин, Евген Романишин, Василь Сивенький,
зложили:
по 1,000.00 дол. Укр. Патр. Т-во (Відділ в Бофало), Суботнє Бінґо.
по 100.00 дол. інж. Микола Барицький, Оксана Бережницька, Іван і Оксана Качмарик, Ірина Лаврівська, д-р Евген і Неоніля Стецьків,
по 50.00 дол. Іван і Марія Горбачук (у пам'ять бл. п. Степана і Катерини Шипилявих), д-р Мирослав і Лідія Грещишин, Василь і Анна Федорак, Лев і Дарія Ломиш, Роман Конотопський, д-р Мирослав Перейма, Михайло і Флоренс Лисак,
45.00 дол. Іван і Анна Дроздовський,
40.00 дол. Іван Перцак,
35.00 дол. Ігор і Христина Мороз,
по 30.00 дол. Лев і Ярослав Гринчак, Марія Данилюк, Микола і Дарія Левчик, д-р Михайло і Уляна Лоза, Михайло Мохнач, Михайло і Віра Пелех,
по 25.00 дол. Богдан і Христина Бейгер, Он. і Галина Білоголовський, Зенон і Марія Боднарський, Христина Бравн, Річард і Оксана Вісьнєвський, Роман і Ірина Войчак, Володимир і Анна Ганицький, д-р Семен і Ірина Дорощак, Корнель і Емілія Дзюба, Богдан і Софія Дусанівський, д-р Андрій і Ґертруда Дякун, Степан і Ольга Душенко, Олександер Жабуринський, Катерина Значко, Анастазія Ільківська, Дмитро Ільківський, Олекса і Рут Кулик, Михайло і Марія Курляк, Микола Макогін, інж. Евген і Світ. Олексій, Петро і Ірина Осталчук, д-р Теодор і Ольга Правак, Ярослав Пришляк, Василь Сивенький, Неоніла Сайкевич, Ярослав Слободинський, Богдана Топольницька, Ричард і Діяна Хутко, Роман і Люба Цьолко, Ігор і Ольга Чмола, Текля Юрків, Ольга Якубовська,
по 20 дол. Дмитро і Долорес Бараницький, Павло і Ярослава Бобенчук, Марія Бумбар, Антін і Анастасія Вішка, Михайло Гнатів, Любомир і Софія Головатий, Петро і Емілія Гринчак, Михайло і Фран. Данило, Андрій Кілько, Володимир і Аніз. Копистянський, Юліян і Ірина Коссовський, Михайло і Катерина Коцай, Іван Кравець, Розалія Куса, Василь Мельник, Богдан і Катерина Мороз, Володимир Музичка, Іван Микитин, Михайло Миськів, Тадей Михаськів, Петро і Бертр. Наминанік, інж. Григорій Олексій, Федір Паньків, Ілярій Папуга, Антоніна Паращій, Дмитро Пітолай, Володимир Поліщук, Ореста Перейма, Михайло Проценко, Василь і Ефрозина Середюк, Михайло і Катерина Сташків, Кекилія Тиховська, Роман і Віра Федик,
16 дол. Н. Н.
по 15.00 дол. Анна Артимович, Михайло і Надія Блендоногий, Роман Багнюк, Осип Гаврилюк, Олександра Ґреґа, Михайло Даців, Михайло і Текля Мандзій, Михайло Кладочний, Йосиф Пастух, інж. Михайло і Оксана Салдит, Анна Седлярчук, Ірина Шинаровська, Іван і Анна Щирий,
по 10,00 дол. Йосиф Беднарський, Микола Беднарик, Василь Бейгер, Михайло Береза, Осипа Білинська, Анна Бурда, Станислав Ващак, Петро Волошин, Андрій і Анастасія Войчак, Степан і Ангелина Вуйцік, Михайло Гах, Іван Гарячий, Іван Гайдук, Дмитро Ганущак, Петро і Марія Гаравус, Іван і Марія Горбачук, Марія Ґереґа, Степан Ґорґанюк, Михайло Данило, Зенон Дерчак, Григорій Добрикевич, Дмитро і Марія Дранка, Мирослав Заньків, Ярослав Заньків, Онуфрій Зілінський, Михайло Іваничко, Михайло Івахів, Михайло Кавалір, Роман Каспрuk, Пелагія Ковалюк, Марія Кокотайло, Ігор Кокотайло, Степан Ковтало, Іван Комат, Іван Кордупель, Мирон Коссовський, Зенон Коновка, Юрій Крупа, Крупницький, Микола Козиревич, Іван Кульчицький, Анастасія Кучер, Василь Лащик, Наталія Леван, Софія Лепка, Михайло Ліскевич, Анна Малік, Петро Мандзій, Степан і Софія Мандзій,. Еміль Марк, Ксеня Маручканич, Іван Матвіїшин, Олекса Марчиха, Михайло Медик, Михайло Мельник, Михайлина Мозяк, Зиновія Мосійчук, Михайло Мочерняк, Роман Михайлів, Марія Муціківська, Семен Нагнибіда, Теодор Наливайко, Теодор Небор, Микола Нестерук, Мирон Нестерук, Василь Новадлий, Іван Новадлий, Іван Нижник, Павло Нижник, Анна Павловська, Клим Панасевич, Микола і Таня Паслваський, Розалія Паславська, інж. Богдан Пашковський, Юрій Пашковський, Михайло Петрович, Андрій Петришин, Михайло Петришин, Петро і Анна Поліщук, Анна Приндота, Магдалина Притула, Теодосій Пришляк, Володимир Осадців, Василь Реґула, Евген Романишин, Мирослав Самотовка, Василь Степанюк, Софія Судин, Іван Ткач, Василь Триняк, Петро Хома, Олена Хомин, Микола Фарима, Василь Фолизюк, Іван Шевчук, Степан і Слава Шишка, Юрій Щербак, Олекса Школьний, Михайло Юрків, Стефанія Бойко, Михайло Катрій, Богдан Коцай, Пилип Плотиця, Михайло Телюк, Юрій Щербак,
по 5.00 дол. Текля Була, Гнат Васильковський, Антоніна Вітрик, Михайло Вашкурак, Михайло Вішка, Анна Гах, Ірина Ґілецька, Мерилин Ґласкот, Йосифа Денека, Евгенія Дергак, Донна Завадівська, Софія Калина, Роберт і Люба Козловський, Йосиф Когут, Анна Крупа, Микола Кудерявець, Марія Паньків, Теодор Папіш, Ольга Попадин, Степан Плотиця, Орест Притула, Микола Мальчевський, Надія Мітрінґа, Микола Мицун, Іван Реґупа, Микола Стадник, Галина Стасюк, Іван Скубіш, Дмитро Сигловий, Роман Турик, Роман Щуровський, Анна Яцишин, Іван Лехновський, Пахон Лютий, Мирон Пастух, Ярослава Петрівська, Василь Михайлюк, Петро Петришин,
3.00 дол. Анастасія Пугач,
2.00 дол. Марія Робілотто,

Датки на Патріярший Фонд в Дітройті, Мі. в жовтні і листопаді 87 р. — зібрала Надія Кунинська. Збірка замість квітів на могилу бл. п. Івана Сеньків,
зложили:
30.00 дол. В. і Х. Гнатчук,
по 25,00 дол. В. і О. Гриньків, М. і Н. Лаврин,
20.00 дол. Я. і М. Ткачук,
по 10.00 дол. Б. Гривнак, В. Кізима,

Збірка замість квітів на могилу бл. п. д-ра Лева Обушкевича зложили:
100.00 дол. д-р П. і І. Джуль,
по 50.00 дол. М. і Н. Кунинський, Т-во Укр. Лікарів — Дітройт,
30.00 дол. І. і М. Кунинський,
25.00 дол. А. і З. Слюсарчук,
20.00 дол. Я. і Ю. Дужий,

20.00 дол. зложили А. і Л. Блюй замість квітів на могилу бл. п. Дионізія Соя
30.00 дол. зложила С. А. Лужецька замість квітів на могилу сестри бл. п. Ірени Решетилович,

---

На Собор Св. Софії і розбудову УКУ в Римі зложили:
5.000.00 дол. Микола Петришин,
по 1.000.00 дол. зі спадку Олександра Татомира — зложили Діти Покійного: Христя Мельник і Остап Татомир,
1.000.00 дол. Микола і Надія Кунинські,
250.00 дол. Степан і Оксана Богданович,
200.00 дол. Н. Н.
50.00 дол. Антін і Ольга Заліський,
20.00 дол. Богдан і Мирослава Кондра,
10.00 дол. Іванна Серединська,

Товариство Свята Софія — Комісія Патріяршого Фонду — складає щиру подяку усім вельмишановним жертводавцям і збірщикам.

Всі датки на Патріярший Фонд Товариства Свята Софія можна відтягати від податку IRS No. 23-7380645.

Всі чеки просимо виписувати на:

St. Sophia Religious Association
Patriarchal Fund

та пересилати на адресу:

7911 Whitewood Rd., Philadelphia, Pa. 19117

Розпочато...

(Закінчення зі стор. 1)

(Закінчення зі стор. 1)

Зінкевич (редактор спорту), Іван Коропецький (редактор економіки), Василь Ленцик (редактор Церков), Ігор Масник (редактор біології), Любомир Онишкевич (редактор технології), Володимир Петришин (редактор математики), та Святослав Трофименко (редактор хемії). Петро Содоль (редактор війська), та Роман Савицький (редактор музики), не могли бути присутніми.

Керуючий редактор проф. Д. Струк обзнайомив присутніх із відношенням АЕУ до НТШ, КІУС та КФУС, із організаційною структурою проєкту АЕУ та з пляном і координацією праці над дальшими томами АЕУ.

НТШ (Сарсель) являється „батьком" АЕУ. АЕУ користується матеріялами „Енциклопедії Українознавства" (ЕУ), але слід підкреслити, що АЕУ не є перекладом ЕУ, а в більшості містить новий матеріял і має інші критерії на добір гасел (дані про Україну, та вклад України й українців у світову скарбницю знання і духовості).

КІУС — це частина університету Альберти. Цей інститут віддає одну третю своїх фінансів на АЕУ.

КФУС — це громадський комітет для придбання фондів для АЕУ. Фінанси отримані від КІУС далеко недостатні, щоб оплатити весь проєкт АЕУ. Підтримка українського суспільства та додаткові державні дотації є необхідними для завершення праці над АЕУ. Адреса Фундації: S.F.U.S. 500-433 Main St., Winnipeg, Man. R3B 1B3, Canada.

Головні напрямні праці над томами 3, 4 і 5 узгіднює головна редакційна колегія у складі: Богдан Кравченко (директор КІУС), Аркадій Жуковський (голова осередку НТШ, Сарсель), Д. Струк (професор Торонтонського університету) та Олекса Біланюк (професор Свартмор коледжу). Члени головної редколегії є рівночасно координаторами праці семи редакторів тематично споріднених ділянок.

Тематичні редактори знаходять авторів для гасел зі своїх ділянок, відредаговують ці гасла, або пишуть гасла самі. Найважчими до написання є спеціялізовані гасла.

Усі гасла, а остало їх до виготовлення понад 12,000, мають бути написані до 31-го липня 1989 року. Це лиш перший етап праці і для неї тематичним редакторам остало несповні півтора року. Дотримання цього першого реченця є передумовою закінчення проєкту АЕУ в 1992 році.

Другий етап це перевірка усіх дат і даних у кожному гаслі, редаґування гасел (включно з доповнюваннями, або скорочуваннями), відсилання довших гасел на рецензію (кожне до двох посторонніх спеціялістів), виготовлення карт та ілюстрацій, узгіднення відредагованих гасел з їхніми авторами та остаточна перевірка усіх гасел кожним членом головної редколегії. На третьому і останньому етапі редактори видавництва Торонтонського університету ще раз перечитують усі гасла та унормовують стилістику, ортографію та пунктуацію згідно з їхніми стандартами. Аж тоді коли їхні поправки перевірить і затвердить торонтонське бюро АЕУ під наглядом керуючого редактора, енциклопедія піде до друку.

По обширній інформативній частині нарад продискутовано, при жвавій і дружній участі усіх присутніх, критерії для приймання або пропускання гасел та обговорено новий „Підручник стилю", що його усім присутнім роздав проф. Струк.

По закінченні регіональних нарад відбулося ще коротке засідання сектора стислих та природознавчих наук. На 16-го квітня 1988 року намічено ширші сходини цього сектора.

Метрополітальний Комітет Ню Йорку для відзначення Тисячоліття Християнства в Україні

ПЕРША ЛИСТА ЖЕРТВОДАВЦІВ
на
ФОНД МЕТРОПОЛІТАЛЬНОГО КОМІТЕТУ НЮ ЙОРКУ ДНЯ ВІДЗНАЧЕННЯ ТИСЯЧОЛІТТЯ ХРИСТИЯНСТВА В УКРАЇНІ

які склали свої датки по кінець січня 1988 р.

в сумі повище 25 долярів

ТИСЯЧОЛІТТЯ ХРИЩЕННЯ УКРАЇНИ

Список пожертв ч. 1

Укр. Фед. Кред. Кооператива „Самопоміч" в Ню Йорку	$7,000.00
Рак, Володимир і Анна	1,100.00
Український Спортовий Клюб	1,025.00
д-р Кебало, Константин.	1,000.00
Сидорак, Володимир і Зеновія	1,000.00
Українські Студентські Клюби: Колумбійський Університет, Нюйоркський Університет, Квінс Коледж, Сан Джан Університет	700.00

По 500.00 дол. зложили: Буляк, Александер; Вереш, Василь; Зарічна, Анна; Куровицький, Ярослав і Ірена; Лешко, Стефанія; Літепло, Р. і Н., Чарлес, Христина; Масний, Зенон.

о. Ткачук, Іван	375.00
Гуглевич, Роман і Ольга	$350.00
д-р. Сєрант, Іван і Стефанія	300.00

По 250.00 дол. зложили: Камінський, Едвард і Дарія; Косович, Дмитро і Стефанія; Натина, Василь і Анна в св. п. Нижанковського, Зенона; Посікіра, Рудольф; Рибіцький, М. 210.00

По 200.00 дол. зложили: Василик, Корнель і Марія; Задойний, Микола і Марія; Костик, Сильвестер; Кучкуда, В. П.; Луцький, Евген і Оксана; Мосевич, Люба; Назаренко, Н.; Саракун, Ілько

По 150.00 дол. зложили: Гусак, Петро і Марія; Закревський, Андрій і Лідія; Євдошин, Ольга; Савицький М.

Хабурський, В.	$130.00
Макар, Іван і Ольга	125.00
Огар, Іван і Анна	120.00

По 100.00 дол. зложили: Андрусів, Наталія; Бабій, Йосиф; Базарко, Іван і Наталія; Базиляк, Ярослав, Бернардіно, М.; Бернацький, Петро; Біловщук, Богданна; Більчинська, Неоніля; Боґуський, Д.; Божик, Тереса; Бойківський, Павло, Бордин, В.; Бурчак, Мирон; Венгер, Михайло; Винник, Іван і Софія; Вільсон; Волинець, Марія; Галаган, Борис, Гаврилюк, Микола; Гаєцький, Роман і Оля; Ганич, Каролина, Ганушевський, Стефан; Гарайда, Петро й Ева; Ганушевський, Стефан; Гафткович, Евген і Іванна; Гнатишин; Гойдиш, Евстахія; Гойдиш, В.; Гончарів, А.; Григорук, Петро, Гурин, меморіял; Гусак, Стенлі; Ґалярник, Ігор; Ґлют, Орест; Ґой, Петро і Леся; Делетканич, Марія; Дзядів, Юрій; Дитюк, П.; Длябога, Ігор; Дорош, Михайло; Дудинський, Вілліам; Дудинський, Лонгин; Дудяк, Стефан; Думка, Михайло й Анна; Душник, Марія; Дяків, Стефан; Заклинський, Володимир; Заліпський, Мирон; Залітач, Стефанія; Залуцький, Мирон і Ірена; Зубар, Іван; Івашків, Евген і Евгенія; Ільків, М.; Кавецький, Осип; Казмович; Калинович, Василь; Кікцьо, Майк; Кіфяк, Ольга; Климочко, Марія; Книш, Михайлина; Коваль, Михайло; Ковальський, Петро; Когут, Мирослава; Козак, Марія; Козак, Розалія; Козак, Уляна; Копчинський, Володимир і Юлія; Коруд, Василь; Косович, Андрій і Віра; Кравець, Юрій; Крижанівська, Ева; Кузик, Волтер і Стефа; Кузишин, Марія; Кузьма, Орест; д-р Кушнір, Роман; Легута, Ярослав; Леканко, Василь; Лис, Катерина; Литвиненко, М.; Лихатин, В.; Літош, Евген; Лозинська, Марія; Лопадчак, Анна; Лупацій, Софія; д-р. Макаревич, Іван; Макого, Борис; Макогон, Юрій; Мандибур, Ольга; Майданський, Владика Всеволод К.; Мац, А.; Мек Гю, Анн; Менцінська, Марія; Миско, Катерина; Мисяк, Т.; Миськів, Володимир; Мокрівський, Іван і Ірена; о. Мудрий, Любомир; Муськевич, Ярослав; Навроцький, Юрій і Христина; Незнаний, Петро; Ничай, Микола; Ничай, С.; Оберишин, Ярослав і Галя; Овсянецька; Павлюк, І. і О.; Пакуляк, А.; Паш, Микола; Перший Відділ Провидіння; Петрикевич, Дарія; Погорецька, Александра; Погорецький, А. і І.; Полчій, Григорій і Розалія; Поритко, Богдан; Посівнич, Микола; Прокоп, Мирослав і Люба; Пуйо, Іван; Роговська, Олімпія; Рудик, Михайло; Рузило, Іван; Рубель, Ярослав і Ярослава; Савицький, Антін і Люба; Савицький, Михайло і Марія; Савка, Ярослав; Савчук, Стефанія; Саляк, Володимир і Евгенія; Секрета, Стефан і Анна; Серабин, Стефан; Середович, Василь; Сидорак, Ярослава; Скорецька, Галина; Сольчаник, Мирослав; Стасів, Микола й Анна; Стахів, Мирослав; Стерчалюк, Б.; Терлецька, Катерина; Ткач, Михайло; Товариство „Дністер"; Туранський, Сабіна; Укр. Фед. Кред. Коопр. „Певність"; УКРада; д-р. Федорців, Василь; Флявер; Фромель, Стефан; Хоманчук, Микола й Анна; Хомин, Іван; д-р. Целевич, Богдан; Чопик, Мирон; Чорний, Іван; Чорний, Микола; Чупа; Чучман, Стефан; Шевчук, Тиміш; Шевчук, Текля; Шміґель, Мирослав і Надія; Шпонтак, Михайло і Віра; Шуган, Рома; Щерба, Михайло; Щербанюк, Ірена; Щеснюк, Спиридон; Юзенів, Михайло і Леся; Яремчук, Іван і Люба; Ястремський, Юліян; Яців, Василь; Яцків, В.; Яцків, О. Л. М.

По 75.00 дол. зложили: Ґой, Звенислава; Дембіцький, Микола; Коваль, Теодор

Конколовський, Петро 64.00

По 50.00 дол. зложили: Березовський, І.; Бойко, Анна; Борицький, Микола; Брезік, Софія; Брикович, Теодозія; Бурбело, Б., Бура, Григорій; Вольницький, Михайло; Гавран, Анна; Гаврилюк, Микола; Гаврильчак, Семен; Гапій, Марія; Гафткович, Н.; Гриновець, Анна; Гусаківський, Василь; Ґловяк, Анна; Ґоляш, Т.; Дакля, Алекс; Данчук, Волтер; Дармограй, Петро; Дзендран, Марія; Денега, Александер; Дольницький; Дяк, А.; Дяк, А.; Дячук, К.; Єлиїв, Михайло й Анна; Жовнір, Іванна; Захарко, Григорій; Капцьо, П.; Карась, Григорій; Карпяк, Бенцаль, Ірена; Катринюк, Анна; Качала, А.; Керницький, Д.; Керницький, Р.; Кінаш, Петро; Копчак, Стенлі; Коропецький, Оксана; Костів, Семен; Коцур, Л.; Кравчук, Мирон і Ольга; Крупська, Анна; Кузьмин, Оля; Кулик, Михайло; Кулинич, Мирослав; Кулинич, Теодор; Кулинич, Зеновія; Кулинич, Іван; Ласка, Ольга; Лесів, Андрій; Литвин, Анна; Лозинський, Іван; Лучка, Петро; Майчук, Джосефіна; Молєвіч, Лідія; Масний, Вальтер; Мацелюк, Анди; Мельник, Валтер; Мельник, Іванна; Метрінко, Ольга; Морріс, М.; Мотиль, Олександер; Мудрий, Василь; Наум, Василь; Обрусняк, Марія; Олексин, Аліна; Назечин, Мальвіна; Палідвор, Марія; Панчесіне, К.; Пасічняк, М.; Поритко, Роман; Потс, Розалія; Посівнич, Микола; Походай, А.; Приймак, Павло; Пшик, Петро; Пясецький, Петро; Рак, Іван; Рак, Оксана; Ривак, Стефан; Ревак, Семен; Рейнарович, Марія; Різач, М.; Рожанковський, Стефан і Іванна; Ротко, Іван мол.; Росцішевський, Іван; Савчук, Микола; Сало, Катерина; Семенюк, Володимир; Сердюк, В.; Сестри св. Василія Великого; Скафарик, Марія; Солян, Ґ. і Е.; Сосяк, Василь; Стахів, Петро; Таранко, Марія; УНС Відділ 35; Хухра, Дарія; Цьвях, А.; Червоняк, Марія; Чорторийський, Н. С.; Чоли, Меланія; Чирко, Анастазія; Шав, Варвара; Шембель, Галина; Шпетко, Микола, Шустер, Р., Брчишин; Яворів, Андрій; Янцюх, Анна; Яремишин, В.; Яцик, Михайло.

По 25.00 дол. зложили: Абрамюк, Марія; Бабій, Михайло; Бабухівський, Іван; Балабан, Василь; Барісон, Францес; Безубяк, Іван; Бязад, Ольга; Бікі, Едвард; Бінковський, В.; Балага, Іванна; Божик, В.; Боярський, Богдан; Бук, Катерина; Вальчук, К.; Вінельо, Софія; Войтович, Т.; Волошин, В.; Воробець, Зеновія, Вушуновська, Анна; Гаврилюк, Текля; Гайда, Любомир; Ґайда, М.; Галадза, Михайло; Галайда, Стефан, Галичин, Гілка, Петро; Говік, Іван; Горнінґ; Граб, Гупаловський, Д. Б.; Ґалянт, Марія; Ґелемей, О.; Ґречко, Евгенія; Ґрушецька, Віра; Ґулик, С.; Ґумовський, Іван, Ґуральни, Микола; Демцьо, Мирон; Дідошок, Тетяна; Домбровська, Олександра; Дребич, М.; Дроздовський, Іван; Дутковська, Стефанія; Дяків, Марія; Евин, Антін; Завійський, Микола; Залеська, Анна; Залуський, Володимир; Зінко, Т.; Зятик, Петро; Карамазин, Михайло; Камінський, Йосиф; Карфора, Ольга; Качмарик, Іван; Кедринський, Александер; Кізима, Марія; Кіналь, Михайло; Кікта, С.; Кіндрат, Ольга; Клецор, Л.; Колодчак, Павло; Колян, М.; Копцюх, Володимир; Корецька, А.; Коропишин, Т.; Костерко, Петро; Котович, Вілірм; Коцибало, С.; Кровіцький, Іван; Крупівський, Іван; Кручовий, Володимир; Кудляк, Марія; Кутковський, Р.; Кулик, Іван; Кухарський, Софія; Кучинський, Володимир; Ладняк, В.; Лонглин, Петро; Лебедь, М.; Лебедович, Софія; Ліпчак, Ліліяна; Лопух, Олександер; Луців, Йосиф; Лясавич, Дмитро; Магоцький, Володимир; Макар, Григорій; Малаховський, Юрій; Мартинів, Анна; Масник, Волтер; Матійцьо, Михайло; Мацюк, Роман; Машталір, Іван; Мельчин, Родина; Микитчак, М. і А.; Мисишин, Григорій; Мілянич, Микола; Монастирська, Наталія; Москаль, Анна; Музичка, І.; Муні, Б.; Навроцька-Торіялі, Марта; Недільський, Волтер; Новаківський, Сидір; Онишкевич, Й.; Пазечин, Мальвіна; Панко, Марія; Панчесіне, К.; Пелеган, Марія; Писарчук, Анна; Підгородецька, Марія; Пімко, А.; Подоляк, Р.; Придун, Терентій; Пушка, Данило; Романцьо, Василь; Ропіцький, Павло; Рутковська, Анна; Сапапата, Іван; Салецький, Ярослав; Свет, Джан; Сенків, Володимир; Симків, В.; Синґалевич, Й.; Сітницький, Мирон; Склепкович, Ельза; Смит, Ендру; Соломинка, М.; Стадник, Нестор; Стасюк, Волтер; Сташко, М.; Стрільбицький, А.; Сускреба, Й.; Тадірка, Катерина; Тарасин, Іван; Тарнавський, Богдан; Терпак, Михайло; Тимець, М.; Тимків, Стефан; Томашевський, М.; Фаріон, Іван; Федиш, Гелен; Федорович, Василь; Фенчинська, Анна; Фіпіпс, Анн; Фраяр, Марія; Хома, Іван; Хомяк, Іван; Хомяк, Р. Л.; Хромяк, Дмитро; Хромяк, Михайло; Чорний, Стефан; Шандор, Іван; Шафран, Евгенія; Шевчук, М.; Шелок, Гелен; Шубяк, Стефан; Яремко, Микола; Яриш, Андрій.

ЖЕТОНИ

Косович, Стефанія і Лопатинська, Оксана	$369.00
Савицький, Михайло	150.00
Корсунь	75.00
Заліпський, Мирон	75.00

Висказуючи щиру подяку за всі дотеперішні пожертви, звертаємося з гарячим проханням до всього українського громадянства скорими й щедрими датками допомогти виконати всі заплановані акції для гідного відзначення того світлого тисячолітнього ювілею християнства в Україні.

Всі датки просимо складати в **Кредитовій Кооперативі „Самопоміч" в Ню Йорку — на конто ч. 13090.**

Всі чеки виставляти на: "Selfreliance" — Millennium Fund і висилати на адресу:

Self Reliance (N.Y.) Federal Credit Union
108 Second Avenue, New York, N.Y. 10003

За Президію:

адв. Роман Гуглевич — *голова*
д-р Іван Сєрант — *скарбник*

Картерет

Українська громада Картерету, Н. Дж., та околиці урочисто відзначила 70-ту річницю державности і соборности. Цьогорічне свято було пов'язане з Тисячоліттям Хрищення України. Урочистість започатковано 21-го січня ц. р., коли посадник міста Пітер Сіка підписав проклямацію в присутності представників української громади, яку очолював голова місцевого відділу УККА інж. Володимир Янів. В заповненій залі Міського ратуша, де зібралось приблизно 200 осіб та вся міська управа, після відчитання проклямації посадник сказав тепле слово про українців та святкування Тисячоліття Хрищення України, і боротьбу українського народу за самостійність.

Посадник міста Картерету (посередині) підписує проклямацію, зліва стоять: Джанет Кудрач, Володимир Янів, Михайло Казьо, о. Тарас Чубенко, о. Давид Клуні, Іван Рачинський, Лариса Глущик, діти з української школи та Розалія Конів.

Коротке слово з приводу святкування Тисячоліття Хрищення України виголосив консилмен українського роду Роберт Гедеш.

22-го січня, вранці відбулась урочистість вивішення українського і американського прапорів, що повівали цілий тиждень. Численно зібрана громада відспівала американський та український гимни. Відтак посадник ще раз виголосив коротку промову, як і рівнож отець Давид Клуні, а голова УККА склав подяку посадникові, Міській управі та всім жителям міста за те, що так гарно з українською громадою урочисто започаткували святкування Тисячоліття Хрищення України.

Слід згадати, що 20-го січня в делегації до губернатора нашого стейту брали участь голова Стейтової Ради УККА інж. В. Янів, від місцевих організацій УККА, І. Федак, ОООЧСУ, І. Глущик від Українського Американського Клюбу, Ю. Глущик, від ветеранів І. Коваль, від Організації Оборони Лемківщини В. Матлага.

В неділю, 24-го січня, в обидвох місцевих церквах відправлялись Богослуження в намірені українського народу; в УПЦ св. Димитрія правив о. Тарас Чубенко, а в УКЦ св. Марії — о. Давид Клуні. У своїх проповідях вони згадали про Тисячоліття Хрищення України та День Соборности. Належиться подяка хористам. На стійці з прапорами стояли С. Сапеляк, М. Каськів, Р. Глущик, П. Кушнір.

По полудні о год. 4-ій заходом місцевого Відділу УККА відбулась святочна академія в залі Українського Громадського Дому.

Свято започатковано відспіванням присутніми обидвох гимнів. Вступне слово виголосив, а також проводив програму свята голова відділу УККА В. Янів; Четвертий Універсал відчитав голова місцевого відділу УНС Іван Кушнір; англійською мовою святочне слово сказав о. Давид Клуні.

Проклямацію від губернатора Т. Кейна відчитав Роман Глущик, а від посадника — Юрко Глущик, як рівнож цей молодий журналіст, випускник Сіті Голуніверситету англійською мовою вміло накреслив хід історії українського народу на рідних землях і на еміграції.

Головну змістовну доповідь виголосив голова 34-го Відділу ООЛ Василь Матлага. Доповідач з'ясував всі історичні події українського народу від Володимира Великого, який прийняв і передав християнство українському народові, аж по сьогоднішній час. Слідували спільні декламації. Про декорацію сцени подбали Іван Васичко і Стефан Конів. Слід згадати членкинь СУА, які під головством Іванки Рачинської допомагають в кожній імпрезі.

Заключне слово сказав голова місцевого відділу ООЧСУ Іван Рачинський. Він згадав про тернистий шлях українського народу, склав подяку усій громаді, тим, які трудились і брали участь в святкуванні на протязі цілого тижня і сказав, що Тисячоліття Хрищення України святкуватимемо на протязі цілого 1988 року.

Свято закінчено відспіванням „Не пора"...

Місцева англомовна преса помістила вістки про ці святкування.

В. М.

Балтимор

Українська громада Балтимору, Н. Й., відзначила цього року роковини 22-го січня 1918 і 1919 років урочисто святочним бенкетом із відповідною програмою. Відзначення це відбулося заходами Відділу УККА при співучасти місцевих організацій в неділю, 24-го січня, в залі Дому Української Молоді. На цьогорічне свято прийшли привіти від губернатора, мейора, етнічних груп і американських організацій.

Свято почалося внесенням національних і організаційних прапорів і відспіванням національних гимнів. Віра Ганкевич МекФітерс виконала американський гимн, а український проспівали присутні на залі.

Мгр Степан Басараб, референт зовнішніх зв'язків Відділу УККА, представив запрошених гостей. Марія Боніта Галіндо, директор Мерилендської Спадщинної Комісії, репрезентувала губернатора та відчитала його проклямацію, якою він визначив день 22-го січня 1988 року — Днем Української Незалежности. Адвокат Пітер Пакас, директор зв'язків міста з громадами, репрезентував мейора Курта Шмовка і почав свій привіт українським „Дорий вечір, вам!", а згодом прочитав проклямацію мейора. Від Литовської Ради Мериленду були за головним столом Іреніюс і Марія Красаускас. І. Красаускас, який, між іншим, твердив, що знав полк. Євгена Коновальця коли той перебував в Литві, виявив в своєму слові добре ознайомлення з давньою і сучасною історією України і закінчив його окликом „Хай живе Україна!". Від Естонської Асоціяції Балтимору вітала нашу громаду Міта Ліїв, її президент, в товаристві Юти Окіо. Вона, вказуючи на довгорічну співпрацю наших громад й спільну долю — втрату батьківщин, а батьківщинами втрату волі, — бажала швидкого визволення українському народові. Джин Завелл з українського походження дружиною Пеггі, який тепер працює над тим, щоб стати республиканським кандидатом на сенатора з Мериленду, привітав нашу громаду з роковинами. Алекс Колвин, директор організації Коаліція Американської Конституції, привітав нашу громаду рецитацією вірша „Воскресіння американської мрії" та побажаннями, щоб у 2000 році не стало уже Совєтського Союзу, а була вільна Україна. Ірма Гарди репрезентувала на святі Американську Коаліцію Свободи.

Згодом Климентій Баб'як голова Відділу УККА, відкрив свято коротким словом, провів молитву та попросив присутніх до вечері, що її приготовив і подав відділ ОЖ ОЧСУ. Промовцями на святі були інж. Юрій Нестерчук з Вашінгтону, визначний діяч УККА і член головної управи „Провидіння", англійською мовою і проф. Корнель Василик з Ню Йорку українською мовою.

Інж. Юрій Нестерчук вказав у своїй доповіді на значення актів 22-го Січня для українського народу, на те, що змагання до самостійности залишилось в серцях і умах українців, чого доказом є продовження визвольної боротьби понад двома війнами і під час та після останньої. В цій боротьбі, хоч зброя міняється, але ціль залишається та сама, а саме: незалежна українська держава. Тому сьогодні, рішаючи про сучасні проблеми, ми повинні пам'ятати про досвід і напрямні 22-го Січня. Якщо ми не будемо вчитись на помилках минулого, твердив доповідач, тоді повторятимемо ті ж самі помилки сьогодні і завтра. Доповідач вважав, що нам обов'язково треба мати перспективу у наших сучасних змаганнях. Такі акції як оборона доброго українського імени, чи оборона людських прав наших людей в Україні мусить проходити, але ми не можемо усі наші ресурси (енергію, час, фонди) зужити лише для них, бо вони не є найважливішими справами. Очорнювання нас має своє джерело в Совєтському Союзі і є інстиговане для того, щоб ми були зайняті обороною і не мали часу на реалізацію основного завдання. Знову ж оборона і еміграція поодиноких дисидентів потрібна, але вона нічого не змінює в Україні. Наша основна ціль — це самостійна і вільна Україна шляхом деколонізації СССР, і ця розв'язка корисною буде не тільки для нас, але і для ЗСА.

Проф. Корнель Василик, член головної управи ООЧСУ і культосвітній референт головної управи СУМА, в своїй промові зупинився на тих періодах нашої історії, коли ми мали права через держання наших шабель міцно і високо. Він також вказав на довгий і тяжкий шлях Визвольної Боротьби та ролю нашого захланного сусіда-Каїна від Батурина аж до Чорнобиля. Доповідач вважає, що нам треба зберігати і плекати власну силу, бо Захід ще не прийняв концепції розподілу Росії. Мусимо ставити ставку на власні сили і сили поневолених народів. Багато дечого змінилося за 70 років, але в Україні український народ ще дальше іде шляхом на Голгофту. Та прийде ще один акт, твердив доповідач, який таки поставить Україну у колі вільних народів.

Під час програми святочного бенкету бандуристка Галя Кохно із Вашінгтону виконала твір Г. Китастого „Гомін степів", а мгр Марійка Радь виступила згодом із сольоспівом „Нагадай, бандуро", слова Н. Калюжної, муз. Г. Китастого, у супроводі гри на бандурі Галі Кохно. Оба виступи присутні нагородили рясними оплесками. Учениці 6-ої кляси Школи Українознавства Іваночка Чорна, Наталка Палійчук, Тереня Чорнодольська і Ксеня Палійчук продекламували вірш „О, Боже, щастя в нас було".

Цьогорічна програмка урочистого відзначення роковин проголошення самостійности і соборности Української Народної Республіки, роботи Климентія Баб'яка, залишиться гарною пам'яткою. У ній поміщено копію проклямації губернатора, світлину Софійського собору, свідка проголошення УНР 22-го Січня 1918 року, національну емблему УНР, печатку президента УНР, світлини проф. М. Грушевського і Симона Петлюри з двомовними поясненнями, як теж англомовне звернення СКВУ в 70-ті роковини незалежности України. Свято закінчено співом „Не пора, не пора".

Б. С.

Юніондейл

У неділю, 24-го січня ц.р., в українській православній церкві св. Михаїла в Юніондейлі, Лонг Айленд, відзначено 70-ту річницю проголошення незалежної Української Народної Республіки. Отець Архипресвітер Сергій Кіндзерявий-Пастухів відправив торжественну Службу Божу в намірені українського народу.

Після Служби Божої в церковній залі проф. Іван Самійленко, заступник голови Уряду УНР в екзилі, виголосив змістовну промову на тему цієї великої в історії українського народу річниці.

Присутні одноголосно виявили своє бажання відзначити в цьому році це свято грошовою пожертвою на потреби Конгресової комісії для закінчення праці дослідження голодового народовбивства. Збірку доручено перевести управі церковної парафії та сестрицтву.

В. Л.

Перша українська жертва Другої світової війни

До 50-ліття трагічної смерти ред. І. Витвицького

Пройшло чимало часу, і незабаром сповниться 50 років від дня трагічної смерти одного з найвидатніших професійних українських журналістів 40-их років на західньоукраїнських землях сл. п. Івана Витвицького. Досі ніхто з його товаришів пера не потрудився зібрати подробиці з його життя. Згадав про І. Витвицького недавно наш сеньйор-журналіст Іван Кедрин-Рудницький на сторінках „Свободи". Ще під час мого перебування у Мюнхені я був сусідом д-ра Мирона Коновальця, колишнього редактора львівського щоденника „Новий Час". В той час він редагував там „Християнський Голос" і був якийсь час головою Спілки Українських Журналістів, а я був за його каденції і за каденції теперішнього президента УНР Миколи Лівицького секретарем СУЖ. З д-ром Мироном Коновальцем ми заприязнилися досить близько і згадували про „львівські часи", а разом з тим і про сл. п. Івана Витвицького, з яким він працював у „Новому Часі". Тоді в наших розмовах ми таки домовилися і взяли на себе зобов'язання зібрати відомости про нього і написати спогад-згадку про цю винятково цікаву і призабуту людину. Першенство я віддав д-рові Коновальцеві як співтоваришеві Івана Витвицького з „Нового Часу". Одного разу під час мого побуту в Канаді при якійсь принагідній зустрічі говорив я про потребу написати спогад про покійного Витвицького з дир. Іваном Тиктором. Він підтримав мою думку, але на тому і стало.

Два чи три роки тому я зустрів ред. Ярослава Шавяка, пригадав йому ред. І. Витвицького і запитав, чи не написав би він згадку-спогад про нього. Він, здається, підтримав цю думку, але досі нічого не написав. Тому я, дотримуючись колишнього домовлення з покійним уже тепер д-ром М. Коновальцем, пишу цих кілька рядків.

Редактора Івана Витвицького я пізнав десь на початку 40-их років у Львові, перед його виїздом на журналістські студії до Берліну. Він був нареченим моєї молодшої сестри Мирослави. Пригадую, що він намовляв мене „взятися за перо", як він казав. І дійсно, я тоді спробував і написав першу свою статтю для „Нового Часу" п. з. „Різдво 1648 року" про в'їзд Хмельницького до Києва. Хто з нас не пам'ятає того нетерпеливого очікування і врешті появи першої статті в газеті. Це ж подія в житті молодої людини. І ця подія приблизила мене до ред. І. Витвицького. Я використовував вільні його хвилини побуту у нашій хаті, щоб мати нагоду поговорити з ним. Це була дуже товариська людина, яка, зокрема, любила говорити з молодими людьми і цікавилася їх думками та настроями. Тоді я був ще молодим юнаком, учнем п'ятої кляси академічної гімназії у Львові і перебував під великим впливом націоналістичних ідей, якими захоплювалася тодішня молодь. Іван Витвицький був колись членом УВО, але не був зв'язаний з тодішнім організованим націоналістичним рухом. У розмовах зі мною і взагалі з молодими людьми він робив наголос на потребі поглиблювання знань, студій і осягнення професійних знань, бо це, на його думку, дуже важливе для нашого народу в боротьбі за національно-державну свободу. Ці його дружні поради мали в той час чималий вплив на мене.

Сл. п. ред. І. Витвицький

Сам сл. п. ред. Іван Витвицький походив зі старого шляхетського роду і був гордий з того. Народився у Витвицях Долинського повіту 1901 року, там закінчив народню школу, ходив до гімназії в Перемишлі, потім студіював право у Львівському університеті. Юнаком вступив до Української Галицької Армії, був важко поранений в боях за українську державність, пережив важкі роки польських таборів полонених, а опісля в рядах УВО був учасником революційно-підпільної боротьби з польськими окупантами західньоукраїнських земель. Працюючи у редакції львівського щоденника „Новий Час", він одержував стипендію від дир. Івана Тиктора і виїхав до Берліну на журналістські студії, які закінчив з золотою медалею в 1934 році, тобто уже після приходу Гітлера до влади. Після повороту до Львова він продовжував працювати в редакції „Нового Часу", в якому поміщував знамениті статті на теми міжнародної політики, які викликали живе зацікавлення серед широких кіл читацької публіки своєю ерудицією та глибокою аналізою світових подій.

Проте чи не найбільше цікавим і знаменним у той час був виступ ред. Івана Витвицького після його повороту з Берліну в 1934 році з доповіддю в „Молодій Громаді" у Львові про політичні переміни в Німеччині з приходом Гітлера до влади, і вийнятково цікавою його аналізою книги німецького диктатора „Майн Кампф", яка була програмою дій нацистського Третього Райху. Автор доповіді чи не вперше тоді у Львові прилюдно підкреслив і виразно застеріг перед великою небезпекою для української визвольної справи і для України, коли б Гітлер розпочав війну і приступив до реалізації своїх плянів на сході Європи, а в тому по відношенні до України. Із питомим йому темпераментом він звернув увагу українським нотаблям і політичним діячам Львова, що німці Гітлера — це не німці чи „австріяки" з часів Першої світової війни. Ця перестoрога не викликала серед старшої і молодшої української громади глибшої застанови. Важним однаке був сам факт серйозної перестороги сл. п. Івана Витвицького як відповідального українського журналіста перед загрозою для України, яка постала з приходом Гітлера до влади. І це було дуже знаменний факт у той час. Про ці цікаві думки ред. Івана Витвицького і його доповідь, виголошену в 1934 році, ми не раз згадували при зустрічах з д-ром М. Коновальцем, про них він згадував і у своїх листах до мене, коли я виїхав до Америки на постійний побут.

Трагічна доля зустріла сл. п. ред. І. Витвицького. Незадовго перед одруженням з моєю сестрою Мирославою, десь при кінці серпня 1939 року він виїхав до своїх рідних Витвиць. У поворотній дорозі в напруженій атмосфері можливости вибуху воєнного конфлікту між Польщею і гітлерівською Німеччиною будучи завжди на листі підозрілих він був заарештований на залізничній станції Миколаїв, доставлений до Львова і засуджений діючим вже тоді польовим військовим судом до розстрілу. Відмовлено, у просьбі забрати тіло покійного, щоб похоронити його в рідних Витвицях. Військові польські власті заявляли, що вони нічого не знають про його арешт і його долю.

Слід згадати ще такий факт. Недовго після захоплення німцями Львова у червні 1941 року німецька політична поліція шукала за ред. І. Витвицьким у Львові на колишньому нашому мешканню, в якому він жив до війни. Мабуть, не могли йому забути його доповіді про „Майн Кампф", виголошеної в 1934 році в приміщенні „Молодої Громади". Видно, що про цей його антинацистський виступ вони знали. Постійно переслідуваний польськими поліційними чинниками, загинув він напередодні великих подій як перша українська жертва Другої світової війни, а за свою чітку аналізу плянів Гітлера відносно Східньої Европи і України міг очікувати знищення зі сторони німецьких нацистських чинників.

Зенон Городиський

І ми пішли колядувати

Надходили Різдвяні свята. Подарунки для рідні та дітей вже закуплені. Діти нетерпеливо чекають Різдва. Тут членки 30-го Відділу СУА на своїх сходинах говорять між собою про свята. З цієї розмови виринає думка поділитися тим різдвяним духом з нашими старшими немічними людьми, які перебувають у шпиталях або старечих домах. Децизія така — підемо відвідати їх, візьмемо дітей та всі разом заколядуємо їм. Виринула ще одна думка. Тут молоді господині не дуже певні себе у приготуванні деяких страв на Свят-Вечір. Говорять, як добре було б, коли б хтось з досвідчених жінок прийшов і показав як пекти калачі, як місити, плести і виробляти.

Так і сталося. В суботу 2-го січня у церковній залі св. Михаїла в Йонкерсі зібралося 19 жінок з мисками, мукою, дріжджами, яйцями та оливою. За поясненням Христі Соневицької зробили розчину і почали місити. Коли хтось був би ввійшов на залю, то подумав би, що ось завірюха снігу під церквою. Мука і в мисках, і в повітрі, на столах, на підлозі. Також ласкаво загостила до нас Любов Волинець, котра дотепно і до речі розповіла про різдвяні звичаї, а головно про святість хліба, зерна, калача. У міжчасі гарно повиростало тісто. Всі роз'їхались по хатах, щоб спекти вироблені калачі.

У неділю, 3-го січня, по полудні зібралася група дітей з родичами та гарно прибраними калачами. Розпочали ми нашу коляду у пароха церкви св. Михаїла. Пізніше поїхали з колядою до двох старечих домів в околиці відвідати наших немічних.

Притім ми обдарували наших старенькух свіжими калачами.

Тут вже було багато емоцій. Діти зі своїми питаннями, родичі з вдоволенням, як також із зворушенням, а про наших немічних тяжко описати їхні переживання — і радість, і жаль, і вдячність за пам'ять. Найбільше дякували вони нашим малятам. Та прийшов час вертатися додому і до дальших святочних приготувань. Всі ми збагачені цим досвідом. Сподіваємось, що вкоротці знову відвідаємо наших нових приятелів.

Віра Березовська

Ділимося сумною вісткою, що 10-го лютого 1988 р. відійшов у Вічність на 65-му році життя наш Найдорожчий Чоловік і Батько

бл. п. інж.

ІВАН КАРПІЙ

Похоронні відправи відбулися в суботу, 13-го лютого 1988 р. з церкви Непорочного Зачаття на цвинтар "Mt. Olivet" в Дітройті, Миш.

Горем прибиті:

дружина — ЯРОСЛАВА

син — МИРОН

теща — СОФІЯ ЧИПЧАР

шваґри:

ІГОР ЧИПЧАР З ДРУЖИНОЮ ЗЕНЕЮ і донькою ТАНЕЮ

ЯРЕМА ЧИПЧАР з дружиною АРЛІН

та ближча і дальша родина в Америці і Україні.

В глибокому смутку повідомляємо, що 22-го лютого 1988 р. помер в Мюнхені

бл. п. проф.

БОГДАН КОРДЮК

народжений 17-го січня 1908 р. у Львові, провідний політичний діяч і публіцист, кол. член Української військової Організації, провідник Крайової Екзекутиви Організації Українських Націоналістів на західніх областях України в 1932-1933 рр., кол. голова Політичної Ради ОУНз і член Закордонного Представництва УГВР, редактор журналу „Український Самостійник", політичний в'язень польських і німецьких тюрем і концентраційних таборів, щирий патріот і відданий син українського народу. У 1930-их рр. Покійний здобув докторський ступінь на геологічному факультеті німецького університету в Берліні і працював асистентом при катедрі геології. Після війни Покійний був професором Українського Технічного Інституту та Українського Вільного Університету в Мюнхені.

Родині Покійного висловлюємо щире співчуття.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Президія Середовища УГВР

Видавництво Сучасність

Український...

(Закінчення зі стор. 1)

батьківщину. Скільки невинних людей, які підняли голос проти беззаконня, за свої права, сидять у тюрмах, таборах, психіятричних лікарнях!

Згадайте Чорнобиль — не менш небезпечний „мирний атом". Совєтський Союз виступає проти перегонів озброєнь, проти війни, за мир і сам же це порушує.

Ми, колишні вояки, ваші брати, перейшовши на сторону афганського Опору, перебуваючи за кордоном, далеко за межами своєї батьківщини, закликаємо вас, совєтських військовослужбовців і військовозобов'язаних, відмовитися від цього божевілля. Подумайте, які ви воїни-інтернаціоналісти?! Залишіть афганські проблеми афганцям, а їх землю — вільною. Невже бойові нагороди, ордени і медалі дорожчі вам від ваших друзів, убитих вами афганців, вашого власного життя, сліз ваших матерів?

Знайте, ви воюєте проти всього народу, в Афганістані нема ні одного чужинецького найманця, крім вас самих. Війна триває уже дев'ятий рік, а кінця їй не видно. За ці роки загинуло понад 50,000 совєтських вояків, понад мільйон афганців, головним чином жінок, дітей, старих. Понад мільйон втекли в Іран, а понад три мільйони — у Пакістан. Кожний день зазнають втрат як одна, так і друга сторона. Доки це може продовжуватися? Скільки лишилося інвалідів цієї війни, — тепер їм не потрібні ні нагороди, ні зірочки на погонах, ні державні пайки і пільги. Знайте, що змінити це ви можете самі. Соціялізм гірший від капіталізму тим, що він ще й обманює свій же народ.

Відмовтеся нести службу в цій країні, збирайте підписи у взводах, у ротах, батальйонах під зверненням „За припинення війни і за виведення військ з Афганістану". Пам'ятайте, що ви потрібні для захисту своєї країни, свого народу, своєї родини, а не для придушення інших народів. Адже в армії найбільш дружні хлопці, покажіть світові, що ви — „один за всіх, а всі за одного". Знайте — всіх не пересаджають. Це і буде перебудова. Яка перебудова без гласности? А це все і є гласність.

Тарас Деревляний

7 грудня 1987 року.

Прочитавши звернення, ми, колишні вояки совєтських окупаційних військ в Афганістані, які добровільно вийшли з цієї несправедливої війни, цілковито схвалюємо його і приєднуємося до його автора".

З життя парафії св. Володимира в Ґлен Спей

Парафія почала свій діловий рік Різдвом Христовим. Великим Повечерям „З нами Бог", торжественною Службою Божою і колядами. Служби Божі і коляди урочисто співав хор під орудою інж. Осипа Гапія. Різдвяні свята завдяки проповідям пароха о. Юліяна Осадци, пов'язаними з нашими звичаями, обрядами і традиціями, завжди наповнюють серця вірних радістю і надією.

У неділю, 18-го січня, торжественно проведено обряд Водосвяття і відновлення хресних обітів, як це було у Дніпрових водах 988 року, при чесленній участи вірних обох парафій. Це була духовна обнова і духовна підготова до Тисячоліття Хрищення України. Отець Юліян виголосив відповідну до тієї епохальної дати проповідь. Того ж дня о годині 4-ій вірні заповнили церковну залю, щоб разом у родинній сердешности та в атмосфері предвічних колядок відсвяткувати традиційну просфору — щедрий вечір. Вірші різдвяної тематики і коляди оживили спомини і тугу за рідними, духово з'єднали нас з Батьківщиною.

Особливо велично пройшли минулорічні Великодні свята при вийнятково численній участи парафіян, їхніх дітей і гостей. У Великодню суботу церковна площа і заля роїлися дітворою і людьми; о. Юліян святив паски і всяке добро в гарних прикрашених вишивками, писанками і барвінком кошиках.

У першу річницю нуклеарної катастрофи в Чорнобилі на заклик о. Юлія українська громада в Ґлен Спею заповнила церкву св. Володимира, щоб пом'янути та помолитися за душі невинних жертв жахливої катастрофи. Отець Юліян відслужив Поминальну Службу Божу і Панахиду і в проповіді згадав про болючу рану, яку завдав українському народові чорнобильський вибух.

3-го травня відбулося традиційни свячене-бенкет у вщерть заповненій парафіянами обох церков ідальні на оселі Верховина.

Одначе всі святкування проходили в тіні чорнобильської катастрофи. У травні о. Юліян відправляв кожного дня Молебень до Пречистої Діви Марії в намірені жертв нуклеарного нещастя.

Неділю 24-го травня парох о. Юліян присвятив пам'яті українських героїв. Після поминальної Богослужби о. Юліян відчитав молитву за всіх тих, які віддали життя в боротьбі за землю, за народ протягом нашої багатовікової історії. Зворушлива молитва зробила враження на вірних. Опісля слідувала Панахида.

На Зелені свята, 7-го червня, після Богослужби і посвячення прапора станиці 1-ої УД УНА в церкві св. Володимира комбатанти станиці 1-ої УД, Братства „Броди-Лев", Української Повстанської Армії, Українсько-Американської Комбатантської Організації, представники Пласту і СУМА зі своїми прапорами та ціла українська громада зібралися біля могили-пам'ятника на Верховині, куди під звуки привітальних дзвонів церкви св. Володимира прибула також процесія православної церкви зі своїм священиком о. митр. Нестором Ковалем. Отці Н. Коваль і Ю. Осадца відправили Панахиду за полеглих воїнів-українців. Опісля представники комбатантів і молоді зложили вінки на могилі. Це була особливо товжественна соборна Панахида.

У літньому сезоні діяльність парафії св. Володимира зумовлена активністю на оселі УБСоюзу Верховина, де відбуваються з'їзди різних комітетів, фестиваль молоді, школи спортова і танцювальна. З приводу тих імпрез у церкві о. Юліян відправляє Молебні, поминальні Богослужби і Панахиди, а також відкриває фестиваль молоді і бенкети молитвою і вступним словом. Імпрези на Верховині пожвавлюють також працю церковної ради.

26-27-го червня хористи колишнього хору „Ватра" відбували свій з'їзд на оселі Верховина. Отець Юліян у своїй проповіді підкреслив заслуги хористів, що під орудою бл. п. Левка Туркевича ширили красу української пісні в державах Европи. Службу Божу і Панахиду ще дуже добре відспівали „ватрівці".

У суботу, 4-го липня, українська громада Ґлен Спею після Служби Божої зібралася в церковній залі,в радісній атмосфері родинного свята привітала та вшанувала пароха о. Юліяна з його іменинами. Гостину приготовила дружина отця Стефанія.

12-го липня православну церкву свв. Петра і Павла відвідав єпископ Антоній і привітати його від церкви св. Володимира прибув о. Юліян. Сердешне вітання обох отців наших церков зворушило вірних.

17-19-го липня проходив на оселі Верховина фестиваль молоді. Отець Юліян відкрив його молитвою і в короткому слові висловив признання організаторам фестивалю і молоді за участь, бо такі імпрези до певної міри невтралізують денаціоналізаційний процес.

2-го серпня відбувся традиційний празник церкви св. Володимира, а після Богослуження — фестинпікнік у великій залі на Верховині. Отець Юліян і муж довір'я д-р Євген Грабарчук привітали гостей, промовив також посадник Ґлен Спею Том Гіл. Парафіяни церкви свв. Петра і Павла прибули чисельно зі своїм священиком о. Гофманом, який, вітаючи присутніх, підкреслив гідну до наслідування співпрацю обох церков в дусі соборности і екуменізму. Оркестра Богдана Гірняка розважала присутніх на фестині.

У третю річницю смерти Патріярха Йосифа о. Юліян відслужив поминальну Службу Божу і Панахиду і у своїй проповіді пригадав основні думки Завіщення.

Старанням ООЧСУ 15-го жовтня о. Юліян відправив поминальне Богослуження з Панахидою за бл. п. Степана Бандеру і в проповіді розповів про його життєвий шлях.

Традиційне свято парафії День Подяки, яким у нас закінчується літній сезон церковно-громадської праці, відбувся 6-го листопада на оселі Верховина. Бенкетом проводив муж довір'я д-р Є. Грабарчук. Людмила Костюк привітала від парафії свв. Петра і Павла учасників бенкету.

15-го листопада українська громада Ґлен Спею урочисто відзначила 69-ті роковини Листопадового зриву Богослужбою і Панахидою та концертом. Отець Юліян віддзеркалив у проповіді політичну ситуацію того часу, геройство і жертвенність українців у боротьбі за волю України.

Протягом листопада о. Юліян у своїх проповідях розповідав про пастирську і національну працю Слуги Божого Митрополита Андрея Шептицького, про його многогранний життєвий шлях, який проповідував ідею єдности Української Церкви і нації.

Жінки під проводом Анни Грицковян приготовляють власним коштом каву і солодке щонеділі по Службі Божій у залі під церквою. Це сприяє товариським зустрічам громадян, добросусідському співжиттю та співпраці місцевих організацій.

Діяльність на терені парафії св. Володимира пожвавлена тією обставиною, що існує Комітет Гарвардського Проєкту, який очолює Петро Мельник, і оформився Комітет Тисячоліття християнства, який об'єднав навколо себе цілу громаду. Отці обидвох церков є почесними головами Комітету, головою ділового Комітету вибрано д-ра Євгена Грабарчука, мужа довір'я католицької церкви, затупником голови — Олександра Линника, голову церковного комітету православної церкви. На засіданнях церковної ради св. Володимира крім біжучих справ темою нарад є також плянування переведення ювілейного свята Тисячоліття та успішного переведення збірки на Гарвардський Проєкт.

Неоціненним дарунком Тисячоліттю Християнства в Україні є те, що обидві церкви в Ґлен Спею — католицька і православна — співпрацюють з національною настановою дружньо, зі взаємною пошаною і почуттям гідности і відповідальности перед переслідуваними Церквами в Україні.

Михайло Кіндрачук

Пресовий Фонд „Свободи"

На цьому місці друкуємо імена тих ВШ. Громадян, що надіслали свою пожертву на фонд „Свободи" і дитячого журналу „Веселка" та потверджуємо з подякою висоту одержаної суми.

ЛИСТА ч. 3.

І. Ковалиско, Шейкер Гайтс	20.00
М. Кулинич, Флашінг	20.00
В. Дучинський, Клівленд	12.00
Д-р Т. Залуцький, Адельфі	12.00
Д-р Я. Рожанковський, Енґлвуд	12.00
А. Яременко, Мейплвуд	12.00
О. Бульба, Маямі Біч	10.00
о. Ю. Гулей, Александрія	10.00
Н. Ґулай, Ярдвілл	10.00
С. Череватюк, Маямі	10.00
Г. Рудяк, Клівленд	10.00
Т. Чучман, Амстердам	10.00
С. Штомпіль, Спрінґфілд	10.00
В. Шуль, Ню Йорк	10.00
В. Гаврилюк, Джерзі Сіти	7.00
Б. Гнідь, Сомервілл	7.00
Д-р Х. Дурбак, Мавнтейнсайд	7.00
М. Завійський, Баффало	7.00
І. Заплатинський, Ферв'ю Парк	7.00
В. Кендус, Ню Йорк	7.00
І. Кузь, Пассейк	7.00
В. Куліш, Ярдвілл	7.00
А. Мазур, Джерзі Сіти	7.00
А. Смаль, Мейплвуд	7.00
А. Узвяк, Ст. Авґустин	7.00
І. Чернівський, Бронкс	7.00
С. Ярема, Ню Йорк	7.00
А. Ільків, Іслінґтон	6.39
І. Озоровський, Джерзі Сіти	6.00
Д. Запар Барон, Кергонксон	5.00
П. Карпів, Вашінґтон	5.00
С. Михалко, Ґарфілд	5.00
С. Никорчук, Піттсфілд	5.00
Б. Онуфрейчук, Медисон	5.00
Гр. Половинко, Парма	5.00
М. Прончак, Сарасота	5.00
Б. Рибчук, Норт. Колдвелл	4.00
Д-р Р. Барановський, Кергонксон	2.00
А. Бардахівський, Маямі Біч	2.00
К. Білон, Карнеґі	2.00
В. Божик, Бирбенк	2.00
В. Васів, Клифтон	2.00
Р. Винник, Гайд Парк	2.00
Г. Галамушка, Ст. Пітерсбурґ	2.00
П. Глива, Ансонія	2.00
В. Гнідей, Філядельфія	2.00
М. Грегорович, Медисон	2.00
К. Григорович, Честер	2.00
С. Ґлют, Клифтон	2.00
П. Данилів, Бруклин	2.00
О. Денисенко, Кергонксон	2.00
Р. Діденко, Лос Анджелес	2.00
В. Зарицький, Фордс	2.00
О. Кальба, Воррен	2.00
Л. Кий, Валлінґтон	2.00
Я. Клименко, Рочестер	2.00
Р. Колодій, Трой	2.00
А. Королик, Говпвелл Джн.	2.00
Ю. Кравець, Риджвуд	2.00
М. Курчак, Іст Медов	2.00
Й. Кутак, Рослíндейл	2.00
І. Левицький, Кентон	2.00
Е. Лехман, Виллімантик	2.00
Т. Лехман, Баффало	2.00
Л. Марків, Ню Гейвен	2.00
П. Масник, Рассфорд	2.00
М. Матійчин, Сиракюзи	2.00
Р. Мицик, Ярдвілл	2.00
Е. Мороз, Менвілл	2.00
М. Моцьо, Парма	2.00
М. Мулькевич, Балтимор	2.00
В. Наум, Асторія	2.00
О. Оглоблин, Лудлов	2.00
А. Озеранік, Лінкольн Парк	2.00
С. Ориняк, Юньйон	2.00
В. Припін, Філядельфія	2.00
Р. Рибак, Ст. Пол	2.00
В. Романцьо, Вудгейвен	2.00
Й. Сабатович, Рочестер	2.00
Т. Савицька, Ріверсайд	2.00
М. Семянчук, Ривер Форест	2.00
В. Сендзік, Трентон	2.00
В. Сенежак, В. Ореджо	2.00
Т. Сенета, Нюарк	2.00
А. Серафин, Трой	2.00
І. Скакун, Говелл	2.00
І. Сокіл, Ню Йорк	2.00
І. Стефанів, Вілліямсбурґ	2.00
Р. Стецько, Бостон	2.00
Д-р О. Стрільбицький, Форт Вейн	2.00
Е. Ступарек, Лорейн	2.00
А. Федів, Шилінґтон	2.00
А. Фещур, Картерет	2.00
Р. Флюнт, Еріял	2.00
І. Харченко, Монтаґ	2.00
М. Цибик, Томс Рівер	2.00
Я. Черевко, Ст. Пітерсбурґ	2.00
С. Чернявський, Обирн	2.00
Д-р Т. Чуй, Марльборо	2.00

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

СУБОТА, 27-го ЛЮТОГО 1988 р.

Дітройт, Миш. Загальні Річні Збори Б-ва св. Івана Хрестителя — Відділ 292-ий УНСоюзу відбудуться о год. 3:30 по пол. в приміщенні Української Мишиґенської Ліґи при вул. Мишиґен. Просимо членів взяти участь.

Управа Відділу.

НЕДІЛЯ, 13-го БЕРЕЗНЯ 1988 р.

Чикаґо-Південь. Річні Загальні Збори — 35-го Відділу, Т-ва Укр. Амер. „Єдність" відбудуться о год. 11:30 перед полуднем в церковній залі при 4952 So. Paulina Ave. На порядку нарад: звіти і вибір Управи на 1988 р. Просимо членів прибути.

Управа

НЕ „ДАЖБОГА", А „ДЛЯБОГА"

В дописі „Степан Кікта — українець року в Клівленді" („Свобода" з 11-го лютого) в останньому реченні помилково було подано прізвище диригента чоловічого хору „Прометей" з Філядельфії — „Дажбога". В дійсності має бути „Длябога". — Ю. Мовчан.